

PROCJENA ZAKONSKOG OKVIRA U BOSNI I HERCEGOVINI I CRNOJ GORI SA ASPEKTA ZAŠTITE PTICA

This project is funded
by the European Union

IPA Cross-border Cooperation Programme
Bosnia and Herzegovina – Montenegro

SADRŽAJ

UVOD	3
MATERIJAL	5
ANALIZA LOVAČKIH ZAKONA BOSNE I HERCEGOVINE I CRNE GORE	6
ZAKLJUČCI	35
LITERATURA	36

UVOD

Ptice su od davnina prepoznate kao odlični indikatori stanja biodiverziteta, kvaliteta životne sredine i održivosti ljudskih aktivnosti. One su na različite načine zaštićene velikim brojem međunarodnih konvencija, koje su potpisale i Bosna i Hercegovina i Crna Gora, uključujući i Ulcinjsku deklaraciju iz 2009 godine, čiji cilj je harmonizacija prekograničnih mjera zaštite migratornih vrsta ptica, posebno onih koje za migraciju koriste Jadranski migratorni put (Adriatic Flyway).

U studiji „Bird Hunting along the Adriatic Flyway: An Assessment of Bird Hunting in Albania, Bosnia-Herzegovina, Croatia, Montenegro, Slovenia and Serbia (**Schneider-Jacoby & Spangenberg, 2009**)”, čiji je cilj bio da se ocijeni stanje lova na ptice u zemljama duž Jadranskog migratornog puta (Slovenija, Albanija, Bosna i Hercegovina, Srbija, Hrvatska i Crna Gora), i Bosna i Hercegovina i Crna Gora dobile su veoma niske ocjene (tabela 1). Za Bosnu i Hercegovinu je naznačeno da ima najlošije zakone o lovstvu, kao i najlošiju implementaciju tih zakona, i naglašeno je da nisu implementirani ni minimalni evropski standardi koji se tiču zaštite ptica. Također, naglašeno je da ni u jednu od ove dvije države ne postoje podaci o sankcionisanim slučajevima krivolova.

Tabela 1: Ocjena stanja lova na ptice u Albaniji, Bosni i Hercegovini, Crnoj Gori, Srbiji, Hrvatskoj i Sloveniji (izvor: Schneider-Jacoby & Spangenberg, 2009)

Država Entitet	Albanija	Bosna Hercegovina FBIH	i RS	Crna Gora	Srbija	Hrvatska	Slovenija
Kontrola lova	1	1	1	1	2	3	4
Monitoring broja ubijenih ptica	1	1	1	1	1	1	4
Dužina lovne sezone	1	1	1	1	1	2	3
Lov u periodu razmnožavanja	2	1	1	1	1	1	3
Lov za vrijeme migracije	1	1	1	1	1	1	5
Broj vrsta na koje je dozvoljen lov	1	1	1	2	2	2	4
Uticaj na ugrožene vrste ptica	1	1	1	1	1	1	5
Krivolov	1	1	1	1	1	1	4
Područja u kojima je lov zabranjen	2	2	2	3	2	3	3
Analiza trenda	1	1	1	4	2	4	5
Trgovina pticama	1	1	1	1	3	4	5
PROSJEČNA OCJENA	1,18	1,09	1,09	1,55	1,55	2,18	4,09
1 – loše; 2 – nedovoljno; 3 – srednje; 4 – dobro; 5 – odlično							

Prema Ptičijoj direktivi (Direktiva za očuvanje divljih ptica - Council Directive on the Conservation of Wild Birds 2009/147/EC) koja je usvojena kao odgovor na sve veću zabrinutost zbog pada brojnosti evropskih divljih populacija ptica usljed zagađenja, gubitka

staništa, kao i prekomjernog lova, s obzirom na činjenicu da su vrste divljih ptica prirodno nastanjene na teritoriji Evrope većinom ptice selice koje predstavljaju zajedničku baštinu svih evropskih država, njihova efikasna zaštita predstavlja tipični prekogranični problem zaštite sredine koji zahtijeva sveukupnu odgovornost. Nažalost, na području Bosne i Hercegovine i Crne Gore susreće se niz problema vezanih za zaštitu divljih ptica, od toga da je u Bosni i Hercegovini zakonom dozvoljen lov na neke ptice koje su navedene u dodatku 1 Ptičije direktive, i za koje su potrebne posebne mjere zaštite, do predugih sezona lova koje obuhvataju period migracije i razmnožavanja većeg broja ptičijih vrsta u obje države.

Prije ulaska u Evropsku uniju, i Bosna i Hercegovina i Crna Gora moraju uskladiti svoje zakone sa zakonskom regulativom EU. Temeljne odredbe zaštite prirode EU, Ptičija direktiva (Birds directive - Council Directive 2009/147/EC on the Conservation of Wild Birds), Bonnska konvencija (Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja - Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals), Bernska konvencija (Konvencija o zaštiti evropskih divljih životinja i njihovih staništa - Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats), i Sporazum o zaštiti afričko-evroazijskih migratornih ptica močvarica (Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds - AEWA), moraju naći svoje mjesto u domaćem zakonodavstvu, ali i u pravnim aktima, planovima i studijama koji se odnose na zaštićena područja, ali i prostor i biodiverzitet uopće.

MATERIJAL

Zbog političke podjele u državi, u Bosni i Hercegovini su trenutno na snazi dva zakona o lovstvu: Zakon o lovstvu Federacije Bosne i Hercegovine, objavljen u Službenim novinama Federacije BiH broj 4/06 od 01.02.2006. godine, i Zakon o lovstvu Republike Srpske, objavljen u Službenom glasniku Republike Srpske, broj 60/2009. godine.

U Crnoj Gori na snazi je Zakon o divljači i lovstvu, objavljen u Službenom listu Crne Gore, broj 01-378/7, od 31.07.2008. godine.

ANALIZA LOVAČKIH ZAKONA BOSNE I HERCEGOVINE I CRNE GORE

Prema važećim zakonima, u Bosni i Hercegovini je kao „divljač“ označeno 159 vrsta ptica, od čega 119 u Zakonu o lovstvu Federacije Bosne i Hercegovine (član 13), i 153 u Zakonu o lovstvu Republike Srpske (član 5).

Zakon o lovstvu Federacije Bosne i Hercegovine Član 13.

...b) PERNATA DIVLJAČ (PTICE)

- **Koke** (*Phasianidae*): fazan (*Phasianus colchicus*), prepelica počpura (*Conturnix coturnix*), jarebica poljska-trčka (*Perdix perdix*), jarebica kamenjarka – grivna (*Alectoris graeca*), jarebica šumska – lještarka (*Terastes bonasia*), veliki tetrijeb – gluhan (*Tetrao urogallus*), mali tetrijeb-ruševac (*Lyrurus tetrix*).

- **Patke** (*Anatidae*): patka gluhara (*Anas platyrhynchos*), patka pupčanica (*Anas crecca*), patka glogoljica (*Netta rufina*), patka kreketaljka (*Anas strepera*), patka lastarka (*Anas acuta*), patka kašikara (*Anas clypeata*), patka krunata (*Aythya fuligula*), patka glavata (*Aythya ferina*), utva zlatokrila (*Tadorna ferruginea*), utva morska (*Tadorna tadorna*), guska divlja (*Anser anser*), guska glogovnjača (*Anser fabalis*), guska lisasta (*Anser albifrons*), labud crvenokljuni (*Cygnus olor*), labud žutokljuni (*Cygnus cygnus*), ronac veliki (*Mergus merganser*), ronac srednji (*Mergus serrator*), ronac mali (*Mergus albellus*).

- **Čaplje** (*Ardeidae*): čaplja siva (*Ardea cinerea*), čaplja danguba (*Ardea purpurea*), čaplja žuta (*Ardeola ralloides*), čaplja bijela (*Egretta garzetta*), gak kvakavac (*Nycticorax nycticorax*), bukavac – nebogled (*Botaurus stellaris*), čapljica mala (*Ixobrychus minutus*).

- **Rode** (*Coconidae*): bijela roda (*Coconia coconia*), crna roda (*Ciconia nigra*).

- **Ražnji** (*Threskiornithidae*): ražan blistavi (*Plegadis fascinellus*), žiličarka bijela (*Platalea leucordia*).

- **Pelikani** (*Pelecanidae*): nesit ružičasti (*Pelecanus onocrotalus*), nesit kudravi (*Pelecanus crispus*).

- **Jastrebovi** (*Accipitridae*): sup bjeloglavi (*Gyps fulvus*), sup smeneglavi (*Aegypius monachus*), kostoberina žutoglava-bradan (*Gypeatus barbatus*), strvinar bijeli (*Neophron percnopterus*), orao suri (*Aquila chrysaetos*), orao krstač (*Aquila pomorina*), orao štekavac (*Haliaeetus albicilla*), orao ribar (*Pandion haliaetus*), škanjac mišar (*Buteo buteo*), škanjac gačaš (*Buteo logopus*), jastreb kokošar (*Accipiter gentilis*), kobac ptičar (*Accipiter nisus*), eja močvarica (*Circus aeruginosus*), eja livadarica (*Circus pygargus*), eja stepska (*Circus macrourus*), lunja crna (*Milvus migrans*), lunja hrdasta (*Milvus milvus*).

- **Sokolovi** (*Falconidae*): soko sivi (*Falco peregrinus*), soko kragujac (*Falco subbuteo*), soko smeđi (*Falco sherrug*), soko južni (*Falco biarmicus*), soko kraguljić (*Falco columbarius*), vjetruša kliktava (*Falco tinnunculus*), vjetruša

kopčić (*Falco vespertinus*), vjetruša bjelonokta (*Falco naumanni*).

- **Ždralovi** (*Gruidae*): sivi ždral (*Grus grus*).

- **Liske** (*Rallidae*): liska crna (*Fulica atra*), kokošica mlakara (*Rallus aquaticus*), zelenonoga mlakuša (*Gallinula chloropus*), hariš prдавac (*Crex crex*), štijaka kušica (*Porzana pusilla*), štijaka riduka (*Porzana porzana*).

- **Droplje** (*Otididae*): droplja velika (*Otis tarda*), droplja mala (*Teatrax tetrix*).

- **Vivci** (*Chardriidae*): vivak (*Vanellus vanellus*).

- **Šjuke** (*Scolopacidae*): šljuka šumska (*Scolopax rusticola*), barska šljuka-šljuka kokošica (*Gallinago gallinago*), šljuka livadarica (*Gallinago media*), šljuka kozica-mala bokasina (*Lymnocyptes minimus*), mrka prutka (*Tringa ochropus*), crvenonoga prutka (*Tringa totanus*), crvenorepa muljača (*Limosa limosa*), muljača smeđa (*Limosa lapponica*).

- **Pomornici** (*Stercorariidae*): kratkorepi pomornik (*Stercorarius parasiticus*), širokorepi pomornik (*Stercorarius pomarinus*).

- **Galebovi** (*Laridae*): galeb riječni (*Larus ridibundus*), galeb srebrni (*Larus argentatus*), galeb obično (*Larus caonus*), galeb mali (*Larus minutus*), galeb crni mediteranski (*Larus melanocephalus*).

- **Čigre** (*Sternidae*): čigra obična (*Sterna hirundo*), čigra mala (*Sterna albifrons*), čigra crna (*Chlidonias niger*).

- **Golubovi** (*Columbidae*): golub divlji (*Columba livia*), golub grivnjaš (*Columba palumbus*), golub dupljaš (*Columba oenas*), grlica (*Streptopelia turtur*), gugutka-kumrija (*Streptopelia decaocto*).

- **Sove** (*Strigidae*): velika ušara-buljina (*Bubo bubo*), sova šumska (*asio otus*), ušara šumska (*Strix aluco*), čuk (*Athene noctua*), kukuvija (*Tyto alba*).

- **Vranci, kormorani** (*Phalacrocoracidae*): vranac veliki-kormoran (*Phalacrocorax carbo*), vranac kukmaš (*Phalacrocorax aristotelis*), vranac mali (*Phalacrocorax pigmeus*).

- **Gnjurci** (*Podicipedidae*): gnjurac čubasti (*Podiceps cristatus*), gnjurac ridoglav (*Podiceps grisegena*), gnjurac zlatouhi (*Podiceps nigricollis*), gnjurac ušati (*Podiceps auritus*), gnjurac mali (*Podiceps ruficollis*).

- **Pljenori** (*Gaviidae*): pljenor srednji (*Gavia arctica*), pljenor mali (*Gavia stellato*).

- **Vrane** (*Corvidae*): gavran (*Corvus corax*), vrana siva (*Corvus cornix*), gaćac (*Corvus frugilegus*), čavka (*Corvus monedula*), kreha-sojka (*Garrulus glandarius*), svraka (*Pica pica*), kreha lješnikara (*Nucifraga corycactes*), galica planinska (*Pyrhocorax graculus*), galica crvenokljuna (*Pyrhocorax pyrrhocorax*).

Već je na prvi pogled primjetno da je u navedenom zakonu prisutan veći broj štamparskih grešaka. Pogrešno su napisani latinski nazivi za 21 (*Gavia stellato*, *Coconia coconia*, *Phalacrocoraxcarbo*, *Phalacrocorax pigmeus*, *Nycticorax nycticorax*, *Plegadis fascinellus*, *Platalea leucordia*, *Gypeatus barbatus*, *Aquila pomorina*, *Circus aeruginosus*, *Haliaeetus albicilla*, *Buteo logopus*, *Teatrax tetrix*, *Limosa limosa*, *Larus ridibundus*, *Larus caonus*, *Bubo bubo*, *asio otus*, *Falco sherrug*, *Nucifraga corycactes*, *Corvus corax*), a domaći za 4 vrste ptica (gnjurac čubasti, žiličarka bijela, galeb obično, gaćac). Također, patka pupčanica nije domaći naziv za vrstu *Anas crecca*, nego za *Anas querquedula*, koja se ne nalazi na

spisku divljači u ovom zakonu. Domaći naziv za vrstu *Anas crecca* je patka kržulja ili krdža. U porodici vrana je spomenuta vrsta *Pyrhcorax pyrrhcorax*, koja do sada nije registrovana na području Bosne i Hercegovine.

Zakon o lovstvu Republike Srpske

Član 5

...b) porodice i vrste iz klase ptica:

1) porodica tetrijeba (Tetraonidae), u koje spada: veliki tetrijeb ili gluhan (Tetrao urogallus L.), tetrijeb mali ili ruževac (Lyrurus tetrix L.) i lještarka (Terastes bonasia L.),

2) porodica fazana (Phasianidae), u koje spada: fazan (Phasianus colchicus L.), jarebica poljska ili trčka (Perdix perdix L.), jarebica kamenjarka (Alectoris graeca Meis.) i prepelica ili pučpura (Coturnix coturnix L.),

3) porodica patke (Anatidae), u koje spada: divlja patka ili patka gluhara (Anas platyrhynchos L.), patka kržulja ili krža (Anas crecca L.), patka pupčanica (Anas querquedula L.), patka kašikara (Anas clypeata L.), patka lastarka (Anas acuta L.), patka pjegava ili neretvanka (Anas angustirostris Men.), patka kreketaljka (Anas strepera L.), patka zviždarka (Anas penelope L.), patka krunata (Anas fuligula L.), patka žličarka (Spatula clypeata L.), patka glavata (Nyroca ferina), patka njorka (Nyroca nyroca Gould.), patka batoglavica (Bucephala clangula L.), divlja guska (Anser anser L.), guska glogovnjača (Anser fabalis Lath.), guska lisasta (Anser albifrons Scop.), utva zlatokrila (Tadorna ferruginea Pall.), utva morska (Tadorna tadorna L.), ronac veliki (Mergus merganser L.), ronac srednji ili brskavac (Mergus serrator L.), ronac bijeli (Mergus albellus), labud crvenokljuni (Cygnus olor Gm.), labud žutokljuni (Cygnus cygnus) i labud crnokljuni (Cygnus bewickii Yarr.),

4) porodica rode (Ciconiidae), u koje spada: roda bijela (Coconia coconia), roda crna (Coconia nigra), žličarka bijela (Platalea leucorodia L.) i blistavi ražanj (Plegadis falcinellus L.),

5) porodice čaplje (Ardeidae), u koje spada: čaplja siva (Ardea cinerea L.), čaplja danguba (Ardea purpurea L.), čaplja žuta (Ardeola ralloides Scop.), čaplja bijela (Egretta alba L.), čaplja mala (Ixobrychus minutus L.), gak kvakavac (Nycticorax nycticorax L.), bukavac nebogled (Botaurus stellaris L.),

6) porodica šljuke - vivci (Charadriidae), u koje spada: šljuka šumska ili šljuka bena (Scolopax rusticola L.), barska šljuka ili šljuka kokošica (Capella gallinago L.), šljuka livadarka (Capella media Lath.), šljuka kozica ili mala bokasina (Lymnocryptes minimus Brun.), žalar rdasti (Calidris canutus L.), žalar krivokljuni (Calidris ferruginea Brun.), žalar cerikavac ili sjeverni žalar (Calidris alpina L.), žalar crčić (Calidris temminckii Lesli.), žalar mali (Calidris minuta Leisl.), prutka mrka (Tringa erythropus Pall.), prutka crvenonoga (Tringa totanus L.), prutka krivokljuna (Tringa nebularia Gunn.), prutka dugonoga (Tringa stagnatilis Bechst.), prutka pjegava (Tringa ochropus L.), prutka migavica (Tringa glareola L.), prutka mala (Actitis hypoleucos L.), muljača crvenorepa (Limosa limosa L.), muljača smeđa (Limosa lapponica L.) i vivak pozviđač (Vanellus vanellus L.),

7) porodica galeba (Laridae), u koje spada: galeb obični (Larus ridibundus L.), galeb klaukavac (Larus argentatus Pont.), galeb čukavac ili galeb smeđi (Larus fuscus L.), galeb burni (Larus canus L.), galeb mali (Larus minutus Pall.), galeb crnoglavi (Larus melanocephalus Temm.), galeb tropsti (Rissa tridactyla L.), pomornik veliki (Stercorarius skua Brun.), pomornik širokorepi (Stercorarius pomarinus Temm.), pomornik kratkorepi (Stercorarius parasiticus L.), pomornik dugorepi (Stercorarius longicaudus Vieil.), čigra obična (Sterna hirundo), čigra mala (Sterna albifrons), čigra dugokljuna (Sterna sandvicensis Lath.), čigra crna (Chlidonias niger), čigra bjelobrada (Chlidonias leucopareia Temm.), čigra tustokljuna (Gelocheilon nilotica Gm.) i čigra čubasta ili kotorska (Hydroprogne tschegrave Lep.),

8) porodica sokola (Falconidae), u koje spada: soko sivi (Falco peregrinus Tunst.), soko kragujac (Falco subbuteo L.), soko smeđi (Falco cherrug Gray.), soko mali ili soko kraguljić (Falco columbarius regulus Pall.), soko

južni (Falco biarmicus Temm.), vjetruša kliktava (Falco tinnunculus L.), vjetruša kopčić (Falco vespertinus L.), vjetruša bjelonokta (Falco naumanni Fleisch.), eja poljska (Circus cyaneus L.), eja močvarica (Circus Aeroginosus L.), eja stepska (Circus macrourus L.), lunja rdasta (Milvus milvus L.) i lunja crna (Milvus migrans),

9) porodica jastreba (Accipitridae), u koje spada: orao suri (Aquila chrysaetos L.), orao krstaš (Aquila heliaca Sav.), orao klokotaš (Aquila clanga Pall.), orao kliktuš (Aquila pomorana Brehm.), orao prugasti (Hieraetus fasciatus viell.), orao patuljasti (Hieraetus pennatus Gm.), orao štekavac (Haliaeetus albicilla L.), orao zmijar (Circus gallicus Gm.), škanjac mišar (Buteo buteo L.), škanjac gačaš (Buteo lagopus Brun.), škanjac bjelorepi (Buteo rufinus Cretz.), škanjac osaš (Pernis apivorus L.), sup bjeloglavi (Gyps fulvus Havbl.), sup smeđoglavi (Aegypius monachus L.), kostoberina žutoglava ili bradaš (Gypaeatus barbatus), strvinar bijeli (Neophron perenopterus L.), jastreb kokošar (Accipiter gentilis L.), kobac ptičar (Accipiter nisus L.) i kobac kratkonogi (Accipiter badius brevipes Severtzov),

10) porodica nesita ili pelikana (Pelecanidae), u koje spada: nesit ružičasti (Pelecanus onocrotalus L.) i nesit kudravi (Pelecanus crispus Bruch.),

11) porodica ždrala (Gruidae), u koje spada: sivi ždral (Grus grus L.), 12) porodica doplje (Otididae), u koje spada: dropolja velika (Otis tarda L.) i dropolja mala (Otis tetrax L.),

13) porodica liske (Rallidae), u koje spada: liska crna (Fulica atra L.), kokošica mlakara (Rallus aquaticus L.), zelenonoga mlakuša (Gallinula chloropus L.), hariš ili prdavac (Crex crex L.), štijoka kusica (Porzana pusilla Pall.), štijaka rida ili štioka barska (Porzana porzana L.), štioka vizlinica (Porzana parva Scop.) i sultanka modra (Porphyrion porphyrio L.),

14) porodica goluba (Columbidae), u koje spada: golub divlji ili pećinar (Columba livia Gm.), Golub dupljaš (Columba oenas L.), golub grivnjaš (Columba palumbus L.), divlja grlica (Streptopelia turtur L.) i gugutka ili kumrija (Streptopelia decaocto Friv.),

15) porodica sove (Strigidae), potporodica prave sove (Striginae), u koje spadaju: sova buljina ili velika ušara (Bubo bubo L.), sova jastrebača (Strix uralensis Pall.), sova šumska (Strix aluco L.), sova šumska ili sova utina (Asio otus L.), sova močvarica (Asio flammeus Pont.), kukuvija drijemalica (Tyto alba guttata Brehm), kukuvija smrtna ili čuk obični (Athene noctua Scop.), sova siva ili mrtvačka (Aegolius funereus L.), čuk lulavac (Otus scops L.) i čukuša kukavica (Glaucidium passerinum L.),

16) porodica gnjurca (Podicipedidae), u koje spadaju: gnjurac čupasti (Podiceps cristatus L.), gnjurac ridoglavi ili gnjurac rusogri (Podiceps griseigena Bod.), gnjurac zlatouhi (Podiceps nigricollis Brehm.), gnjurac ušati (Podiceps auritus L.) i gnjurac mali (Podiceps ruficollis Pall.), porodica vranaci (Phalacrocoracidae): u koju spadaju: vranac veliki – kormoran (Phalacrocorax carbo), vranac kukmaš (Phalacrocorax aristotelis), vranac mali (Phalacrocorax pigmeus),

17) porodica pljenora (Columbidae), u koje spadaju: pljenor veliki (Colymbus immer Brun.), pljenor žutokljuni (Colymbus Adams Gray.), pljenor srednji (Colymbus arcticus L.) i pljenor mali (Colymbus stelatus Pont.) i

18) porodica vrane (Corvidae), u koje spadaju: gavran (Corvus corax L.), vrana siva (Corvus corone cornix L.), vrana crna (Corvus corone L.), vrana gačac (Corvus frugilegus L.), čavka (Coloeus monedula L.), šojka (Garrulus glandarius L.), svraka (Pica pica L.), kreja lješnikara (Nucifraga caryocatactes L.), galica čolica (Pyrhcorax graculus L.) i galica crvenokljuna (Pyrhcorax pyrrhcorax L.)

I ovdje je prisutan veći broj štamparskih grešaka. Kao i u Zakonu Federacije Bosne i Hercegovine, pogrešno je napisano ime patke neretvanke, pa je u ovom slučaju riječ o *Anus*

angustirostris, mali pljenor je *Colymbus stlatus*, crna roda *Coconia nigra*, bijela roda *Coconia coconia*, veliki vranac *Phalacrocorax carbo*, a tu su još i *Phalacrocorax pigmeus*, *Ixobrychus minutus*, Žličarka bijela – *Platalea leucordia*, *Neophron perenopterus*, *Aquila pomorana*, *Hieraetus pennatus*, *Aquila chysaetos*, *Circus Aeruginosus*, *Haliaetus albicilla*, *Falica atra*, *Tringa erythropus*, *Calidris ferruginea*, *Larus melanocephalis*, *Larus fuscus*, *Gelochelidon nilotica*, *Sterna sandvicensis*, *Nucifraga coryocatactes*, *Pyrhocorax graculus*. Patka žličarka je navedena dva puta, pod novim (*Anas clypeata*) i starim nazivom (*Spatula clypeata*). Poseban kuriozitet predstavlja nabranje čak 7 vrsta koje nikada nisu registrovane na području BiH: *Cygnus bewicki*, *Calidris canutus*, *Stercorarius skua*, *Porphyrio porphyrio*, *Colymbus adamsi*, *Corvus corone* i *Pyrhocorax pyrrhocorax*.

Liste divljači u zakonima o lovstvu u Bosni i Hercegovini međusobno se razlikuju u 42 vrste ptica (tabela 2).

Tabela 2. Razlike u lovačkim zakonima FBiH i RS

	FBiH 2006	RS 2009
<i>Anas penelope</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Anas querquedula</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Marmaronetta angustirostris</i> Ménétriés, 1832		X
<i>Netta rufina</i> Pallas, 1773	X	
<i>Aythya nyroca</i> Gldenstdt, 1770		X
<i>Bucephala clangula</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Gavia immer</i> Brnnich, 1764		X
<i>Ardea alba</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Egretta garzetta</i> Linnaeus, 1766	X	
<i>Pandion haliaetus</i> Linnaeus, 1758	X	
<i>Pernis apivorus</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Circaetus gallicus</i> J. F. Gmelin, 1788		X
<i>Clanga clanga</i> Pallas, 1811		X
<i>Hieraetus pennata</i> J. V. Gmelin, 1788		X
<i>Aquila heliaca</i> Savigny, 1809		X
<i>Aquila fasciata</i> Vieillot, 1822		X
<i>Circus cyaneus</i> Linnaeus, 1766		X
<i>Circus pygargus</i> Linnaeus, 1758	X	
<i>Accipiter brevipes</i> Severtsov, 1850		X
<i>Buteo rufinus</i> Cretzschmar, 1827		X
<i>Porzana parva</i> Scopoli, 1769		X
<i>Actitis hypoleucos</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Tringa erythropus</i> Pallas, 1764		X
<i>Tringa nebularia</i> Gunnerus, 1767		X
<i>Tringa stagnatilis</i> Bechstein, 1863		X
<i>Tringa glareola</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Calidris minuta</i> Leisler, 1812		X
<i>Calidris temminckii</i> Leisler, 1812		X
<i>Calidris alpina</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Calidris ferruginea</i> Pontoppidan, 1763		X
<i>Rissa tridactyla</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Larus fuscus</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Gelochelidon nilotica</i> J. F. Gmelin, 1789		X
<i>Hydroprogne caspia</i> Lepechin, 1770		X
<i>Chlidonias hybrida</i> Pallas, 1811		X

<i>Thalasseus sandvicensis</i> Latham, 1787		X
<i>Stercorarius longicaudus</i> Vieillot, 1819		X
<i>Otus scops</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Glaucidium passerinum</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Strix uralensis</i> Pallas, 1771		X
<i>Asio flammeus</i> Pontoppidan, 1763		X
<i>Aegolius funereus</i> Linnaeus, 1758		X

Zaštićene vrste divljači u Zakonu o lovstvu Federacije Bosne i Hercegovine su nabrojane u članovima 15, 16 i 17.

Zakon o lovstvu Federacije Bosne i Hercegovine

Član 15.

Za zaštićenu, određuje se sljedeća divljač:

...- pernata divljač: prave koke, divlje patke, divlje guske, šljuke, čaplje (osim sive čaplje), rode, labudovi, supovi – lešinari, orlovi, škanjci, eje, lunje, sokolovi, nesiti, sivi ždral, jastrebovi, droplje, liske, žalarke, prutke, muljače, vivak pozvizdač, pomornici, galebovi, čigre, kirgiska sađa, golubovi, sove, ronci, vranci, gnjurci, pljenori, gavran, galica, čolica i galica crvenokljuna.

Član 16.

Stalna zabrana lova, u skladu sa «crvenom listom», određuje se za sljedeće vrste zaštićene divljači: ...koka velikog tetrijeba, mali tetrijeb i njegova koka, koka

šumske jarebice, čaplje (osim sive čaplje), rode, labudovi, supovi – lešinari, orlovi, škanjci, eje, lunje, sokolovi, nesiti, sivi ždral, jastrebovi, droplje, liske (osim crne liske), žalarke, prutke, muljače, vivak pozvizdač, pomornici, galebovi, čigre, kirgiska sađa, sove, ronci, vranci, gnjurci, pljenori, galica čolica i galica crvenokljuna.

Član 17.

Lovostajem zaštićena divljač je:

... veliki tetrijeb-mužjak, fazan, prepelica, jarebica kamenjarka, jarebica poljska, jarebica šumska-mužjak, šljuke, divlji golubovi, grlica, divlje patke, divlje guske i crna liska.

Ovakav način navođenja zaštićenih vrsta je vrlo neprecizan i nedefinisan. Neophodno je da se jasno definiše koje životinjske vrste iz člana 13. se smatraju stalno zaštićenom divljači, koje lovostajem zaštićenom, a koje nezaštićenom (lovnom) divljači. Za sve vrste potrebno je navesti i domaći i, obavezno, latinski naziv.

Poređenjem članova 15, 16 i 17 ovog zakona sa članom 13, nailazi se na veći broj nejasnoća. Nije definisano koje su „prave koke“ (čl. 15), zbog čega je nejasno koje vrste ptica koje su u članu 13 nabrojane kao koke (*Phasianus colchicus*, *Conturnix coturnix*, *Perdix perdix*, *Alectoris graeca*, *Terastes bonasia*, *Tetrao urogallus*, *Lyrurus tetrax*) jesu, a koje nisu zaštićene. Također, u članu 13 je pod „Patke“ nabrojano 18 vrsta ptica (patke, guske, utve, labudovi i ronci), a član 15 kaže da su zaštićene „divlje patke, divlje guske... labudovi... ronci...“ – što ostavlja utve (*Tadorna tadorna* i *T. ferruginea*) nezaštićenima. Isto se odnosi na kopca ptičara (*Accipiter nisus*), koji je u članu 13 naveden u grupi jastrebova, ali u članu 15, gdje se spominju „supovi – lešinari, orlovi, škanjci, eje, lunje, sokolovi,...jastrebovi“ ga nema. Potpuno je nejasno zašto u članu 15 ne stoji samo „jastrebovi“, što bi podrazumijevalo čitavu grupu od 17 vrsta koje su navedene u članu 13. Na osnovu toga može se zaključiti da ni vjetruše, koje su u članu 13 navedene pod „sokolovi“, a ne spominju se ponovo u članu 15., nisu zaštićene. I prutke i muljače, koje su zaštićene članom 15 su u članu 13 navedene pod „šljuke“, pa se nameće zaključak da su ostale šljuke: šljuka šumska (*Scolopax rusticola*),

barska šljuka-šljuka kokošica (*Gallinago gallinago*), šljuka livadarka (*Gallinago media*), šljuka kozica-mala bokasina (*Lymnocyptes minimus*), lovna divljač, što je za vrstu *Gallinago media* neprihvatljivo, jer se ona nalazi u dodatku 1 ptičije direktive, a ima i NT (near threatened – blizu ugroženosti) status po IUCN.

Nadalje, vrste *Plegadis falcinellus* i *Platalea leucorodia*, koje su u članu 13 navedene pod „ražnji“, nisu spomenute u članovima 15, 16 i 17, pa se kao takve matraju nezaštićenima. Obje ove vrste nalaze se u dodatku 1 Ptičije direktive.

Problem se pojavljuje i sa višestrukim domaćim nazivima za istu vrstu: „galica čolica“ ne postoji u članu 13, u kojem je navedena planinska galica, ali nigdje nije naznačeno da su ta dva naziva sinonimi.

Nije jasno ni da li se vrste *Columba oenas* i *Columba palumbus* podrazumijevaju pod „divlji golubovi“ iz člana 17., ili se to odnosi samo na *Columba livia*. Pretpostavit ćemo da su dvije gorespomenute vrste nezaštićena divljač. Konfuzija postoji i oko vrsta *Tringa totanus*, *Limosa limosa* i *Limosa lapponica*, koje su u članu 13 navedene pod „šljuke“, pa su prema članu 17 zaštićene lovostajem, a prema članu 16 izdvojene kao „prutke i muljače“, i trajno zaštićene.

U članu 16 stoji da „Stalna zabrana lova, u skladu sa «crvenom listom»...“ , što je krajnje besmisleno, jer ni Federacija Bosne i Hercegovine, a ni Bosna i Hercegovina još uvijek zvanično nemaju Crvenu listu.

U članu 17 također stoji da su lovostajem zaštićene divlje guske, što ne podrazumijeva ostale „guske“ pobrojane u članu 13: guska glogovnjača (*Anser fabalis*), guska lisasta (*Anser albifrons*), nego samo vrstu guska divlja (*Anser anser*), pa se nameće zaključak da za *Anser fabalis* i *A. albifrons* prema ovom zakonu nije predviđena nikakva zaštita. U dokumentu koji nosi naziv Pravilnik o vremenu lova lovostajem zaštićene divljači i popis ptica i sisara koji se smatraju korisnim za poljoprivredu i šumarstvo iz 2008 također stoji samo „*Anas spp.*“, ali o tome će kasnije biti više riječi.

Ista situacija je za lovostajem zaštićene divlje patke, zbog čega se nameće pitanje da li to podrazumijeva sve „patke“ iz člana 13, ili samo vrstu *Anas platyrhynchos* (divlja patka).

Vrste *Perdix perdix* (poljska jarebica) i *Alectoris graeca* (jarebica kamenjarka) su prema članu 17. ovog zakona zaštićene lovostajem, što je problematično s obzirom na činjenicu da se obje ove vrste nalaze u dodatku 1 Ptičije direktive, i njihova brojnost iz godine u godinu opada, te bi ih bilo neophodno, barem na neko vrijeme, trajno zaštititi.

Zanimljivo je i spominjanje kirgiske sađe (*Syrhaptus paradoxus* Pallas, 1773) na listi zaštićene divljači u članu 15, bez prethodnog navođenja ove vrste na listi divljači u članu 13, a još zanimljivija zaštita crvenokljune galice (*Pyrhacorax pyrrhacorax*), vrste koja nikada nije registrovana na području Bosne i Hercegovine.

Zaštićene vrste divljači u Zakonu o lovstvu Republike Srpske su nabrojane u članovima 15, 16 i 17.

Zakon o lovstvu Republike Srpske

Član 6.

(1) Divljač iz klase sisavaca i klase ptica, dijeli se na zaštićenu i nezaštićenu divljač.

...(3) U zaštićenu divljač iz klase ptica spadaju: šumske koke, poljske koke, divlje

patke, divlje guske, šljuke, čaplje (osim sive čaplje), rode, labudovi, supovi – lešinari, orlovi, škanjci, eje, lunje, sokolovi, nesiti, sivi ždralovi, droplje, liske, žalarke, prutke, muljače, vivak pozvizdač, pomornici, galebovi, čigre, sove, ronc, grlice, golubovi, sove, gnjurci, pljenori, gavran, galica čolica i galica crvenokljuna.

Član 8.

Stalna zaštita određuje se za sljedeće vrste zaštićene divljači: ...koka velikog tetrijeba, mali tetrijeb i njegova koka, koka lještarka, čaplje (osim sive čaplje),

rode, labudovi, supovi-lešinari, orlovi, škanjci, eje, lunje, sokolovi, nesiti, sivi ždral, droplje, liske (osim crne liske), žalarke, prutke, muljače, vivak pozvizdač, pomornici, galebovi, čigre, sove, ronc, gnjurci, pljenori, galica čolica i galica crvenokljuna.

Član 9.

(1) Lovostajem se zaštićuju sljedeće vrste divljači: ...veliki tetrijeb - mužjak, prepelica, jarebica kamenjarka, jarebica poljska, lještarka - mužjak, šljuke, divlji golubovi, grlica, fazan i ženka fazana, divlja patka gluhara, krdža i gugutka, divlja guska i crna liska.

Situacija u Republici Srpskoj je mnogo lošija nego u Federaciji Bosne i Hercegovine. U članu 5. su kao divljač iz porodice Anatidae pobrojane vrste divlja patka ili patka gluhara (*Anas platyrhynchos*), patka kržulja ili krža (*Anas crecca*), patka pupčanica (*Anas querquedula*), patka kašikara (*Anas clypeata*), patka lastarka (*Anas acuta*), patka pjegava ili neretvanka (*Anas angustirostris*), patka kreketaljka (*Anas strepera*), patka zviždarka (*Anas penelope*), patka krunata (*Anas fuligula*), patka žličarka (*Spatula clypeata*), patka glavata (*Nyroca ferina*), patka njorka (*Nyroca nyroca*), patka batoglavica (*Bucephala clangula*). Međutim, u članu 9. stoji da su lovostajem zaštićene samo *Anas platyrhynchos* i *A. crecca*, a ostalih 11 vrsta (tačnije, 10, jer su *Anas clypeata* i *Spatula clypeata* sinonimi) ostaju nezaštićene. To je veliki problem, sa obzirom na činjenicu da se *Nyroca nyroca* (syn. *Aythya nyroca*) i *Anas angustirostris* (syn. *Marmaronetta angustirostris*) globalno značajne i ugrožene vrste, koje se nalaze u dodatku 1 Ptičije direktive, a ova druga ima i VU (vulnerable – ranjiva vrsta) status po IUCN-u.

Tu stanje ovog zakona postaje još lošije, s obzirom da u članu 12. ovog zakona stoji da je „ugroženost pojedinih vrsta divljači proglašeno na osnovu kategorizacije Međunarodne unije za zaštitu prirode (IUCN)“.

Kao i u zakonu FBiH, i ovdje su vrste *Perdix perdix* (poljska jarebica) i *Alectoris graeca* (jarebica kamenjarka) prema članu 9. zaštićene lovostajem. No, tu nije kraj: kao nezaštićena

divljač navedene su tri vrste vranaca (*Phalacrocorax carbo*, *Phalacrocorax aristotelis* i *Phalacrocorax pygmaeus*), koji su uredno pobrojani na listi divljači u članu 5., ali se ne spominju ni u jednom članu u kojima je dat spisak zaštićene divljači. S obzirom na činjenicu da su vranaci u ranijoj verziji zakona bili zaštićeni, postoje indicije da su skinuti sa liste zaštićenih vrsta zbog navodnih velikih šteta koje ove vrste čine ribljim populacijama. Međutim, sve tri ove vrste su zaštićene i obuhvaćene nizom konvencija. Veliki vranac (*Phalacrocorax carbo*) je obuhvaćen dodatkom III Bernske konvencije, a mali vranac (*Phalacrocorax pygmaeus*) dodatkom 1 ptičije direktive, dodatkom II Bonske konvencije, AEWa sporazumom i dodatkom III Bernske konvencije i ima i NT status po IUCN-u. *Phalacrocorax aristotelis* se također nalazi u dodatku 1 Ptičije direktive.

Tvorcima ovog zakona se potkrala još jedna greška: u članu 5. su kao članovi porodice jastreba (Accipitridae) navedeni orao suri (*Aquila chrysaetos*), orao krstaš (*Aquila heliaca*), orao klokotaš (*Aquila clanga*), orao kliktaš (*Aquila pomarina*), orao prugasti (*Hieraaetus fasciatus*), orao patuljasti (*Hieraaetus pennatus*), orao štekavac (*Haliaeetus albicilla*), orao zmijar (*Circaetus gallicus*), škanjac mišar (*Buteo buteo*), škanjac gaćoš (*Buteo lagopus*), škanjac bjelorepi (*Buteo rufinus*), škanjac osaš (*Pernis apivorus*), sup bjeloglavi (*Gyps fulvus*), sup smeđoglavi (*Aegypius monachus*), kostoberina žutoglava ili brađoš (*Gypaeetus barbatus*), strvinar bijeli (*Neophron percnopterus*), jastreb kokošar (*Accipiter gentilis*), kobac ptičar (*Accipiter nisus*) i kobac kratkonogi (*Accipiter brevipes*). Međutim, u članu 8 se kaže da su stalnom zaštitom obuhvaćeni „supovi-lešinari, orlovi, škanjci, eje, lunje, sokolovi...“, što faktički ne podrazumijeva vrste *Gypaeetus barbatus*, *Neophron percnopterus*, *Accipiter gentilis*, *Accipiter nisus* i *Accipiter brevipes*, koje su sve navedene u dodatku 1 Ptičije direktive.

U članu 6 stoji da u zaštićenu divljač iz klase ptica spada i gavran, ali se ta vrsta ne spominje ni u članu 8 (gdje su pobrojane trajno zaštićene vrste), niti u članu 9 (u kojem su vrste koje su zaštićene lovstajem). Crvenokljuna galica (*Pyrhocorax pyrrhocorax*) je i ovdje stalno zaštićena vrsta, iako ona nikada nije registrovana na području BiH.

Kada se uporede vrste nabrojane u članu 13, a izostavljene u članovima 15, 16 i 17 Zakona o lovstvu Federacije Bosne i Hercegovine i vrste nabrojane u članu 5, a izostavljene u članovima 6, 8 i 9 Zakona o lovstvu Republike Srpske, jasno se vidi da su neke vrste zaštićene u jednom, a nezaštićene u drugom BH entitetu (tabela 3)

Tabela 3: Vrste ptica koje su nezaštićene na području Bosne i Hercegovine

	FBiH 2006	RS 2009
<i>Anser fabalis</i> Latham, 1787		X
<i>Tadorna ferruginea</i> Pallas, 1764	X	X
<i>Tadorna tadorna</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Anas strepera</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Anas penelope</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Anas clypeata</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Anas acuta</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Anas querquedula</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Marmaronetta angustirostris</i> Ménétriés, 1832		X
<i>Aythya ferina</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Aythya nyroca</i> Gldenstdt, 1770		X
<i>Aythya fuligula</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Bucephala clangula</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Phalacrocorax carbo</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Phalacrocorax aristotelis</i> Linnaeus, 1761		X
<i>Phalacrocorax pygmaeus</i> Pallas, 1773		X
<i>Ardea cinerea</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Plegadis falcinellus</i> Linnaeus, 1766	X	
<i>Platalea leucorodia</i> Linnaeus, 1758	X	
<i>Gypaetus barbatus</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Neophron percnopterus</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Accipiter brevipes</i> Severtsov, 1850		X
<i>Accipiter nisus</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Accipiter gentilis</i> Linnaeus, 1758		X
<i>Columba oenas</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Columba palumbus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Streptopelia decaocto</i> Frivaldszky, 1838	X	
<i>Garrulus glandarius</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Pica pica</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Nucifraga caryocatactes</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Corvus monedula</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Corvus frugilegus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Corvus cornix</i> Linnaeus, 1758	X	X
UKUPNO	14	30

Za nezaštićene vrste u Bosni i Hercegovini nije definisana sezona lova, što znači da je lov dozvoljen tokom cijele godine, čak i periodu razmnožavanja. Da bi situacija bila još zanimljivija, neke vrste koje su trajno zaštićene u jednom BH entitetu, u drugom nemaju nikakvu zaštitu (tabela 4)

Tabela 4: Razlike u stepenu zaštite nekih vrsta ptica u Bosni i Hercegovini

	FBiH 2006	RS 2009
<i>Phalacrocorax aristotelis</i> Linnaeus, 1761	Z	X
<i>Phalacrocorax pygmaeus</i> Pallas, 1773	Z	X
<i>Plegadis falcinellus</i> Linnaeus, 1766	X	Z
<i>Platalea leucorodia</i> Linnaeus, 1758	X	Z
<i>Gypaetus barbatus</i> Linnaeus, 1758	Z	X
<i>Neophron percnopterus</i> Linnaeus, 1758	Z	X
<i>Accipiter nisus</i> Linnaeus, 1758	Z	X
<i>Accipiter gentilis</i> Linnaeus, 1758	Z	X

LEGENDA: Z – trajno zaštićena vrsta X – nezaštićena vrsta

Također, neke vrste koje su u Republici Srpskoj trajno zaštićene su u Federaciji Bosne i Hercegovine zaštićene lovostajem (tabela 5)

Tabela 5: Razlike u stepenu zaštite nekih vrsta ptica u Bosni i Hercegovini

	FBiH 2006	RS 2009
<i>Anser albifrons</i> Scopoli, 1769	L	Z
<i>Tringa ochropus</i> Linnaeus, 1758	L	Z
<i>Tringa totanus</i> Linnaeus, 1758	L	Z
<i>Limosa limosa</i> Linnaeus, 1758	L	Z
<i>Limosa lapponica</i> Linnaeus, 1758	L	Z

LEGENDA: L – lovostajem zaštićena vrsta Z – trajno zaštićena vrsta

Spisak vrsta koje su navedene kao divljač ili zaštićena divljač u zakonima, a nisu nikada registovane na području Bosne i Hercegovine predstavljen je u tabeli 6.

Tabela 6: Vrste koje nisu registrovane na području BiH, a nalaze se u lovačkim zakonima

	FBiH	RS
<i>Cygnus bewicki</i> Yarr		X
<i>Calidris canutus</i> L.		X
<i>Stercorarius skua</i> Brun.		X
<i>Porphyrio porphyrio</i> L.		X
<i>Colymbus adamsi</i> Gray.		X
<i>Corvus corone</i> L.		X
<i>Pyrhacorax pyrrhacorax</i>	X.	X.

Vrijeme lovostaja u Federaciji Bosne i Hercegovine je definisano dokumentom koji nosi naziv Pravilnik o vremenu lova lovostajem zaštićene divljači i popis ptica i sisara koji se smatraju korisnim za poljoprivredu i šumarstvo (Službene novine Federacije BiH 1/08) i Naredbom o vremenu lova lovostajem zaštićene divljači (Službeni glasnik Republike Srpske, broj 3, 2010) u Republici Srpskoj.

I u ovim dokumentima se nalazi niz nepravilnosti i nejasnoća. U Pravilniku u FBiH stoji „guske divlje – *Anser spp.*, patke divlje – *Anas spp.* i golubovi divlji – *Columba spp.*, zbog čega nije najjasnije da li se lovna sezona od 01.09. – 31.01. u Federaciji Bosne i Hercegovine odnosi i na vrste *Anas penelope* i *Anas querquedula*, koje nisu navedene na spisku divljači u Zakonu o lovstvu Federacije Bosne i Hercegovine.

Međutim, nejasna je situacija za „patke“ iz člana 13., koje ne pripadaju rodu *Anas*: *Netta rufina*, *Aythya ferina* i *Aythya fuligula*, koje su prema članu 17 lovostajem (vjerovatno) zaštićene kao „divlje patke“.

Isto se odnosi i na vrste *Columba oenas* i *Columba palumbus*, koje su navedene na spisku divljači, i nužno se ne podrazumijevaju pod „divlji golubovi“ (divlji golub – *Columba livia*) koji su zaštićeni lovostajem. Međutim, obzirom da u Pravilniku stoji „*Columba spp.*“, pretpostavit ćemo da su i te dvije vrste zaštićene lovostajem.

U Zakonu o lovstvu Republike Srpske je kao divljač zaštićena lovostajem spomenuta *Anas crecca*, međutim, u Naredbi o vremenu lova lovostajem zaštićene divljači navedena je samo divlja patka (naziv pod kojim je u Zakonu navedena *Anas platyrhynchos*), pa ostaje nejasno zašto za *A. crecca* sezona lova nije određena – to se može shvatiti kao da je otvorena tokom cijele godine.

Streptopelia decaocto je također navedena kao lovostajem zaštićena divljač u članu 9 Zakona o lovstvu Republike Srpske, ali u u Naredbi o vremenu lova lovostajem zaštićene divljači nije definisan vremenski okvir u kojem se ova vrsta može loviti – pa pretpostavljamo da je u pitanju cijela lovna godina.

Posebno je zanimljiva činjenica da je u Naredbi o vremenu lova lovostajem zaštićene divljači propisano vrijeme lova za ševu vintulju (*Alauda arvensis*), od 01.08. - 31.12., mada ova vrsta nije navedena kao divljač u Zakonu o lovstvu RS.

Uporedni pregled gorenavedenih činjenica je predstavljen u tabeli 7.

Tabela 7: Vrijeme lova lovostajem zaštićene divljači u Bosni i Hercegovini

	FBiH	RS	FBiH	RS
<i>Anser fabalis</i>	L	X	01.09. – 31.01.	
<i>Anser albifrons</i>	L		01.09. – 31.01.?	
<i>Anser anser</i>	L	L	01.09. - 31.01.	16.09. - 29.02.
<i>Anas strepera</i>	L	X	01.09. - 01.03.	
<i>Anas penelope</i>		X	01.09. - 01.03.?	
<i>Anas platyrhynchos</i>	L	L	01.09. - 01.03.	01.09. - 29.02.
<i>Anas clypeata</i>	L	X	01.09. - 01.03.	
<i>Anas acuta</i>	L	X	01.09. - 01.03.	
<i>Anas querquedula</i>		X	01.09. - 01.03.?	
<i>Anas crecca</i>	L	L	01.09. - 01.03.	Nema podataka
<i>Netta rufina</i>	L		Nema podataka	
<i>Aythya ferina</i>	L	X	Nema podataka	
<i>Aythya fuligula</i>	L	X	Nema podataka	
<i>Alectoris graeca</i>	L	L	15.09. - 31.12.	01.10. - 05.01.
<i>Perdix perdix</i>	L	L	15.09. - 31.12.	01.10. - 05.01.
<i>Coturnix coturnix</i>	L	L	01.08. - 31.12.	01.08. - 31.12.
<i>Phasianus colchicus</i>	L	L	01.10. - 15.01.	01.10. - 05.01.
<i>Tetrao urogallus</i>	♂ L	♂ L	15.03. - 31.05.	01.04. - 31.05.
<i>Bonasa bonasia</i>	♂ L	♂ L	16.08. - 31.10.	16.08. - 31.12.
<i>Fulica atra</i>	L	L	01.09. - 31.01.	01.09. - 29.02.
<i>Lymnocyptes minimus</i>	L	L	Nema podataka	Nema podataka
<i>Gallinago media</i>	L	L	Nema podataka	Nema podataka
<i>Gallinago gallinago</i>	L	L	01.10. - 01.03.	01.08. - 29.02.
<i>Scolopax rusticola</i>	L	L	01.10. - 01.03.	01.08. - 29.02.
<i>Columba livia</i>	L	L	01.08. - 31.01.	01.08. - 31.12.
<i>Columba oenas</i>	X	X	01.08. - 31.01.?	
<i>Columba palumbus</i>	X	X	01.08. - 31.01.?	
<i>Streptopelia turtur</i>	L	L	01.08. - 31.01.	01.08. - 31.12.
<i>Streptopelia decaocto</i>	X	L		Nema podataka
<i>Alauda arvensis</i>		???		01.08. - 31.12.

LEGENDA: L – lovostajem zaštićena vrsta X – nezaštićena vrsta

Podaci u tabeli pokazuju da se vrijeme lova na pojedine vrste u Federaciji Bosne i Hercegovine razlikuje, ali o tome će biti riječi nešto kasnije.

U Zakonu o divljači i lovstvu Crne Gore (član 3) pod divljači se podrazumijevaju 22 ptičije vrste.

Zakon o divljači i lovstvu Crne Gore
Član 3.

...b) pernata divljač:

- veliki tetrijeb, gluhan (<i>Tetrao urogallus</i> L.); - lještarica (<i>Tetrastes bonasia</i> L.); - fazan (<i>Phasianus sp.</i> L.); - jarebica kamenjarka (<i>Alectoris graeca</i> Meissn.); - prepelica pućpura (<i>Coturnix coturnix</i> L.); - šumska šljuka - bena (<i>Scolopax rusticola</i> L.); - bekasina (kokošica) (<i>Gallinago gallinago</i> L.); - golub grivnjaš (<i>Columba palumbus</i> L.); - golub pećinar (<i>Columba livia</i> Gmelin.); - grlica (<i>Streptopelia turtur</i> L.); - gugutka (<i>Streptopelia decaocto</i> Friv.);	- guska divlja (<i>Anser anser</i> L.); - patka divlja-gluvara (<i>Anas platyrhynchos</i> L.); - patka zviždara (<i>Anas penelope</i> L.); - patka čegrtaljka (<i>Anas strepera</i> L.); - patka glavata (siva plovka) (<i>Aythya ferina</i> L.); - ćubasta (krunasta) patka (<i>Aythya fuligula</i> L.); - patka krža kržulja (<i>Anas crecca</i> L.); - liska crna - baljoška (<i>Fulica atra</i> L.); - vrana siva (<i>Corvus corone cornix</i> L.); - svraka (<i>Pica pica</i> L.); - sojka (<i>Garrulus glandarius</i> L.).

Gotovo sve vrste su navedene pravilno – latinskim i domaćim nazivima, tako da ne postoji mogućnost da se zamijene sa nekim drugim, nelovnim vrstama. Međutim, nije jasno zašto to nije slučaj i sa fazanom, za kojeg stoji „*Phasianus sp.*“ Nameće se zaključak da se pod divljači podrazumijeva još neka vrsta osim *Phasianus colchicus* - moguće *Ph. versicolor*? Uporedni pregled vrsta koje se smatraju divljači u sva tri navedena zakona dat je u tabeli 8.

Tabela 8: Uporedni pregled vrsta ptica označenih kao divljač u zakonima o lovstvu Bosne i Hercegovine (FBiH i RS) i Crne Gore

	BIH		CG
	FBiH	RS	
<i>Anser fabalis</i> Latham, 1787	X	X	
<i>Anser albifrons</i> Scopoli, 1769	X	X	
<i>Anser anser</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Cygnus olor</i> J. F. Gmelin, 1789	X	X	
<i>Cygnus cygnus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Tadorna ferruginea</i> Pallas, 1764	X	X	
<i>Tadorna tadorna</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Anas strepera</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Anas penelope</i> Linnaeus, 1758		X	X
<i>Anas platyrhynchos</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Anas clypeata</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Anas acuta</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Anas querquedula</i> Linnaeus, 1758		X	
<i>Anas crecca</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Marmaronetta angustirostris</i> Ménétriés, 1832		X	
<i>Netta rufina</i> Pallas, 1773	X		
<i>Aythya ferina</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Aythya nyroca</i> Gmelin, 1770		X	
<i>Aythya fuligula</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Bucephala clangula</i> Linnaeus, 1758		X	
<i>Mergellus albellus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Mergus merganser</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Mergus serrator</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Alectoris graeca</i> Meisner, 1804	X	X	X
<i>Perdix perdix</i> Linnaeus, 1758	X	X	

<i>Coturnix coturnix</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Phasianus colchicus</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Tetrao urogallus</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Tetrao tetrix</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Bonasa bonasia</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Gavia stellata</i> Pontoppidan, 1763	X	X	
<i>Gavia arctica</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Gavia immer</i> Brünnich, 1764		X	
<i>Tachybaptus ruficollis</i> Pallas, 1764	X	X	
<i>Podiceps auritus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Podiceps grisegena</i> Boddaert, 1783	X	X	
<i>Podiceps cristatus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Podiceps nigricollis</i> C. L. Brehm, 1831	X	X	
<i>Ciconia nigra</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Ciconia ciconia</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Phalacrocorax carbo</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Phalacrocorax aristotelis</i> Linnaeus, 1761	X	X	
<i>Phalacrocorax pygmaeus</i> Pallas, 1773	X	X	
<i>Pelecanus onocrotalus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Pelecanus crispus</i> Bruch, 1832	X	X	
<i>Botaurus stellaris</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Ixobrychus minutus</i> Linnaeus, 1766	X	X	
<i>Ardea cinerea</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Ardea purpurea</i> Linnaeus, 1766	X	X	
<i>Ardea alba</i> Linnaeus, 1758		X	
<i>Egretta garzetta</i> Linnaeus, 1766	X		
<i>Ardeola ralloides</i> Scopoli, 1769	X	X	
<i>Nycticorax nycticorax</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Plegadis falcinellus</i> Linnaeus, 1766	X	X	
<i>Platalea leucorodia</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Pandion haliaetus</i> Linnaeus, 1758	X		
<i>Gypaetus barbatus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Neophron percnopterus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Pernis apivorus</i> Linnaeus, 1758		X	
<i>Aegypius monachus</i> Linnaeus, 1766	X	X	
<i>Gyps fulvus</i> Hablizl, 1783	X	X	
<i>Circaetus gallicus</i> J. F. Gmelin, 1788		X	
<i>Clanga pomarina</i> C. L. Brehm, 1831	X	X	
<i>Clanga clanga</i> Pallas, 1811		X	
<i>Hieraaetus pennata</i> J. V. Gmelin, 1788		X	
<i>Aquila heliaca</i> Savigny, 1809		X	
<i>Aquila chrysaetos</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Aquila fasciata</i> Vieillot, 1822		X	
<i>Circus aeruginosus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Circus cyaneus</i> Linnaeus, 1766		X	
<i>Circus macrourus</i> S. G. Gmelin, 1770	X	X	
<i>Circus pygargus</i> Linnaeus, 1758	X		
<i>Accipiter brevipes</i> Severtsov, 1850		X	
<i>Accipiter nisus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Accipiter gentilis</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Milvus milvus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Milvus migrans</i> Boddaert, 1783	X	X	
<i>Haliaeetus albicilla</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Buteo lagopus</i> Pontoppidan, 1763	X	X	
<i>Buteo buteo</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Buteo rufinus</i> Cretzschmar, 1827		X	
<i>Otis tarda</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Tetrax tetrax</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Crex crex</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Rallus aquaticus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Porzana parva</i> Scopoli, 1769		X	
<i>Porzana pusilla</i> Pallas, 1776	X	X	
<i>Porzana porzana</i> Linnaeus, 1766	X	X	
<i>Gallinula chloropus</i> Linnaeus, 1758	X	X	

<i>Fulica atra</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Grus grus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Vanellus vanellus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Actitis hypoleucos</i> Linnaeus, 1758		X	
<i>Tringa ochropus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Tringa erythropus</i> Pallas, 1764		X	
<i>Tringa nebularia</i> Gunnerus, 1767		X	
<i>Tringa stagnatilis</i> Bechstein, 1863		X	
<i>Tringa glareola</i> Linnaeus, 1758		X	
<i>Tringa totanus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Limosa limosa</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Limosa lapponica</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Calidris minuta</i> Leisler, 1812		X	
<i>Calidris temminckii</i> Leisler, 1812		X	
<i>Calidris alpina</i> Linnaeus, 1758		X	
<i>Calidris ferruginea</i> Pontoppidan, 1763		X	
<i>Lymnocyptes minimus</i> Brünnich, 1764	X	X	
<i>Gallinago media</i> Latham, 1787	X	X	
<i>Gallinago gallinago</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Scolopax rusticola</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Rissa tridactyla</i> Linnaeus, 1758		X	
<i>Chroicocephalus ridibundus</i> Linnaeus, 1766	X	X	
<i>Hydrocoloeus minutus</i> Pallas, 1766	X	X	
<i>Ichthyaetus melanocephalus</i> Temmnick, 1820	X	X	
<i>Larus canus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Larus michahellis</i> Neumann, 1840	X	X	
<i>Larus fuscus</i> Linnaeus, 1758		X	
<i>Sternula albifrons</i> Pallas, 1764	X	X	
<i>Gelocheidon nilotica</i> J. F. Gmelin, 1789		X	
<i>Hydroprogne caspia</i> Lepechin, 1770		X	
<i>Chlidonias niger</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Chlidonias hybrida</i> Pallas, 1811		X	
<i>Sterna hirundo</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Thalasseus sandvicensis</i> Latham, 1787		X	
<i>Stercorarius pomarinus</i> Temmnick, 1815	X	X	
<i>Stercorarius parasiticus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Stercorarius longicaudus</i> Vieillot, 1819		X	
<i>Columba livia</i> J. F. Gmelin, 1789	X	X	X
<i>Columba oenas</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Columba palumbus</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Streptopelia turtur</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Streptopelia decaocto</i> Frivaldszky, 1838	X	X	X
<i>Tyto alba</i> Scopoli, 1769	X	X	
<i>Otus scops</i> Linnaeus, 1758		X	
<i>Bubo bubo</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Glaucidium passerinum</i> Linnaeus, 1758		X	
<i>Athene noctua</i> Scopoli, 1769	X	X	
<i>Strix aluco</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Strix uralensis</i> Pallas, 1771		X	
<i>Asio otus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Asio flammeus</i> Pontoppidan, 1763		X	
<i>Aegolius funereus</i> Linnaeus, 1758		X	
<i>Falco naumanni</i> Fleischer, 1818	X	X	
<i>Falco tinnunculus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Falco vespertinus</i> Linnaeus, 1766	X	X	
<i>Falco columbarius</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Falco subbuteo</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Falco biarmicus</i> Temmnick, 1825	X	X	
<i>Falco cherrug</i> J. E. Gray, 1834	X	X	
<i>Falco peregrinus</i> Tunstall, 1771	X	X	
<i>Garrulus glandarius</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Pica pica</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Nucifraga caryocatactes</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Pyrrhonorax graculus</i> Linnaeus, 1766	X	X	

<i>Corvus monedula</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Corvus frugilegus</i> Linnaeus, 1758	X	X	
<i>Corvus cornix</i> Linnaeus, 1758	X	X	X
<i>Corvus corax</i> Linnaeus, 1758	X	X	
UKUPNO	119	153	22

Za razliku od zakona u Bosni i Hercegovini, koji ne mogu biti konfuzniji, u članu 3 Zakona o divljači i lovstvu Crne Gore navedene su 22 vrste ptica, sa domaćim i latinskim nazivima, a iste te vrste su u članu 36 (ponovo, punim latinskim i domaćim nazivima) razvrstane na trajno zaštićenu, lovostajem zaštićenu i nezaštićenu divljač.

Zakon o divljači i lovstvu Crne Gore	
Član 36.	
Trajnom zabranom lova zaštićuju se:	
...2) pernata divljač:	- ćubasta (krunasta) patka (<i>Aythya fuligula</i> L.);
- veliki tetrijeb, gluhan (<i>Tetrao urogallus</i> L.);	- patka krža (<i>Anas creca</i> L.);
- lještarka (<i>Tetrastes bonasia</i> L.);	- šumska šljuka (<i>Scolopax rusticola</i> L.);
	- bekasina (<i>Gallinago gallinago</i> L.);
...Lovostajem se zaštićuje sljedeća divljač:	- liska crna – baljoška (<i>Fulica atra</i> L.);
...2) pernata divljač:	- golub grivnjaš (<i>Columba palumbus</i> L.);
- fazan (<i>Phasianus</i> sp L.);	- golub pećinar (<i>Columba livia</i> Gmelin.);
- prepelica (<i>Coturnix coturnix</i> L.);	- grlica (<i>Streptopelia turtur</i> L.);
- jarebica kamenjarka (<i>Alectrois graeca</i> Meissn.);	- gugutka (<i>Streptopelia decaocto</i> Friv).
- guska divlja (<i>Anser anser</i> L.);	...Nezaštićena divljač je:
- divlja patka-gluvara (<i>Anas platyrhynchos</i> L.);	...2) pernata divljač:
- patka zviždara (<i>Anas penelope</i> L.);	- siva vrana (<i>Corvus cornix</i> L.);
- patka čegrtaljka (<i>Anas strepera</i> L.);	- svraka (<i>Pica pica</i> L.);
- patka glavata (siva plovka) (<i>Aythya ferina</i> L.);	- sojka (<i>Garrulus grandarius</i> L.).

Jedina nejasnoća ostaje vezana za fazana (*Phasianus* sp.) – da li se to odnosi samo na *Ph. colchicus*, *Ph. versicolor*, ili i neke druge vrste (i koje?) roda *Phasianus*.

Vrijeme lova za lovostajem zaštićene vrste u Crnoj Gori dato je prema Pravilniku o izmjeni i dopuni pravilnika o lovnim sezonama, objavljenom u Službenom listu Crne Gore, br. 60 /10. Početak i kraj lovne sezone u dva entiteta Bosne i Hercegovine su neusklađeni i razlikuju se za sve vrste osim za *Coturnix coturnix*. Za vrste *Anser anser*, *Fulica atra*, *Gallinago gallinago*, *Scolopax rusticola*, *Columba livia* i *Streptopelia turtur* sezona lova u Republici Srpskoj je duža nego u Federaciji Bosne i Hercegovine, a suprotna situacija je za *Anas platyrhynchos*, *Alectoris graeca* i *Phasianus colchicus*.

Sezona lova na *Anser anser*, *Alectoris graeca*, *Coturnix coturnix*, *Gallinago gallinago* i *Scolopax rusticola* je kraća u Crnoj Gori nego u oba entiteta Bosne i Hercegovine. Za *Anas strepera*, *A. penelope*, *A. platyrhynchos*, i *A. crecca* lovna sezona u obje države traje isto – 6 mjeseci, ali u Crnoj Gori počinje i završava se 15 dana kasnije nego u Bosni i Hercegovini.

Za *Phasianus colchicus* (*Phasianus sp.*) i *Fulica atra* sezona u Crnoj Gori je duža nego u oba entiteta u Bosni i Hercegovini, gotovo za mjesec dana.

Za vrstu *Columba livia* i *Streptopelia turtur* sezona lova u Republici Srpskoj i Crnoj Gori je ista, za mjesec dana kraća od sezone lova u Federaciji Bosne i Hercegovine.

U sljedećoj tabeli (tabela 9) uporedno je predstavljeno vrijeme lova na lovostajem zaštićene vrste.

Tabela 9: Sezona lova na lovostajem zaštićene vrste u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori

	FBiH	RS	CG
<i>Anser anser</i> Linnaeus, 1758	01.09. - 31.01.	16.09. - 29.02.	01.10. - 15.02.
<i>Anas strepera</i> Linnaeus, 1758	01.09. - 01.03.		15.08. - 15.02.
<i>Anas penelope</i> Linnaeus, 1758	01.09. - 01.03.		15.08. - 15.02.
<i>Anas platyrhynchos</i> Linnaeus, 1758	01.09. - 01.03.	01.09. - 29.02.	15.08. - 15.02.
<i>Anas crecca</i> Linnaeus, 1758	01.09. - 01.03.	Nema podataka	15.08. - 15.02.
<i>Aythya ferina</i> Linnaeus, 1758	Nema podataka		15.08. - 15.02.
<i>Aythya fuligula</i> Linnaeus, 1758	Nema podataka		15.08. - 15.02.
<i>Alectoris graeca</i> Meisner, 1804	15.09. - 31.12.	01.10. - 05.01.	01.10. - 31.12.
<i>Coturnix coturnix</i> Linnaeus, 1758	01.08. - 31.12.	01.08. - 31.12.	01.08. - 31.10.
<i>Phasianus colchicus</i> Linnaeus, 1758	01.10. - 15.01.	01.10. - 05.01.	01.10.-31.01.
<i>Fulica atra</i> Linnaeus, 1758	01.09. - 31.01.	01.09. - 29.02.	15.08. - 15.02.
<i>Gallinago gallinago</i> Linnaeus, 1758	01.10. - 01.03.	01.08. - 29.02.	01.10. - 15.02.
<i>Scolopax rusticola</i> Linnaeus, 1758	01.10. - 01.03.	01.08. - 29.02.	01.11.-15.02.
<i>Columba livia</i> J. F. Gmelin, 1789	01.08. - 31.01.	01.08. - 31.12.	01.08. - 31.12.
<i>Columba palumbus</i> Linnaeus, 1758	01.08. - 31.01.?		01.08. - 15.02.
<i>Streptopelia turtur</i> Linnaeus, 1758	01.08. - 31.01.	01.08. - 31.12.	01.08. - 31.12.
<i>Streptopelia decaocto</i> Frivaldszky, 1838		Nema podataka	01.08. - 31.12.
<i>Garrulus glandarius</i> Linnaeus, 1758			01.08. - 15.02.
<i>Pica pica</i> Linnaeus, 1758			01.08. - 15.02.
<i>Corvus cornix</i> Linnaeus, 1758			01.08. - 15.02.

Za razliku od Bosne i Hercegovine, u Praviliku u Crnoj Gori je navedeno trajanje lovne sezone za „nezaštićenu divljač“ – sojku (*Garrulus glandarius*), svraku (*Pica pica*) i sivu vranu (*Corvus cornix*), kako bi se spriječilo ubijanje ovih vrsta ptica u periodu gniježdenja.

Sezona lova na lovostajem zaštićene vrste je preduga, i dopušta lov na ptice čak i tokom perioda razmnožavanja (prije 15. septembra), kao i tokom povratka na mjesta gniježdenja (nakon 15. januara). Prema Ptičijoj direktivi (Council Directive 2009/147/EC), ni jedno ni drugo nije dozvoljeno.

Veliki problem predstavlja lov na patke, jer se velikom broju vrsta pataka brojnost u Evropi smanjuje. Prema važećim zakonima, lov na *Aythya ferina* i *A. fuligula* je dozvoljen u augustu i septembru, ali i do kraja februara, tokom proljetne seobe, što direktno ugrožava patku njorku (*A. nyroca*), koja živi na istim staništima kao spomenute vrste (**Schneider-Jacoby 2003**). Period lova na ove vrste mora biti ograničen na vrijeme kada patka njorka prezimljuje u Africi, da bi se izbjegao uticaj na ovu rijetku vrstu, čije preživljavanje zavisi od staništa u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori.

U nastavku ćemo se osvrnuti na dijelove zakona u kojima se definiše zaštita divljači, počevši od definicije tog termina. Prema članu 2 Zakona o lovstvu FBiH "Divljač, su određene vrste životinja (lovna divljač) koje slobodno žive u prirodi". Zakon RS (član 4) definiše divljač kao „divlje životinje iz klase sisara (Classis: Mammalia) i klase ptica (Classis: Aves)“, a pernatu divljač kao „divljač iz klase ptica, čije je tijelo pokriveno perjem“. Međutim, Zakon o divljači i

lovstvu Crne Gore (član 3) osim određenih vrsta sisara i ptica koje slobodno žive u prirodi pod divljači podrazumijeva i vrste koje se „uzgajaju u prostoru namijenjenom za uzgoj i razmnožavanje u svrhu lova i korišćenja“.

I definicija lova se razlikuje. Prema Zakonu o lovstvu FBiH (član 5), „Lovljenje divljači obuhvata traženje, dočekivanje, posmatranje, slijeđenje, odstrjel i hvatanje žive divljači, lovljenje pticama grabljivicama, sakupljanje uginule divljači i njezinih dijelova“. U Zakonu o lovstvu RS (član 47) se, pored navedenih radnji navodi i fotolov, koji je u članu 4 definisan kao „sportsko-rekreaciona aktivnost u kojoj lovac zadovoljava svoju potrebu fotografisanjem lovnih resursa u slobodnoj prirodi“, što je prilično diskutabilno, jer bi i takav oblik lova morao biti zabranjen kada je u pitanju trajno zaštićena divljač i lovostajem zaštićena divljač u periodu lovostaja. Sa druge strane, forsiranje fotolova kao održive aktivnosti je veoma pozitivno i hvalevrijedno. U članu 48 se kaže da „Fotolov i druge načine korištenja lovnih resursa odobrava korisnik lovišta“, što je opet veoma diskutabilno, a u nekim slučajevima može biti i obeshrabrujuće za pojedince koji bi se možda željeli baviti ovom aktivnosti. U Zakonu Crne Gore (član 56) stoji da lov divljači obuhvata „traženje, osmatranje, vabljenje, praćenje, snimanje, odstrjel, hvatanje, puštanje ptica grabljivica (sokolarenje), skupljanje odstrijeljene i uginule divljači i njenih djelova (rogovlja, kože i dr).“, ali i da se „lov sokolarenjem može organizovati samo na divljač koja se vještački uzgaja“. To nije precizirano u Zakonu FBiH.

U zakonu FBiH su površine na kojima lov nije dozvoljen definisane u članovima 6 (površine koje ne ulaze u lovište) i 32 (površine koje se ne smatraju lovnim površinama). Obzirom da se neke površine ponavljaju u oba člana a neke ne, što je krajnje konfuzno, oba člana ćemo citirati u cijelosti:

Zakon o lovstvu Federacije Bosne i Hercegovine

Član 6.

U lovište ne ulaze:

- izgrađeno i neizgrađeno građevinsko zemljište;
- javni putevi i druge javne površine uključujući i zaštitni pojas do 300 m od naselja;
- određeni dijelovi prirode koji su proglašeni posebno zaštićenim objektima prirode po propisima o zaštiti prirode u kojima je aktom o proglašenju ili posebnim aktom zabranjen lov (nacionalni parkovi, parkovi prirode, strogi rezervati, specijalni zoološki i ornitološki rezervati i drugi posebno zaštićeni objekti prirode);
- more i privredni ribnjaci s obalnim zemljištem koje služi za korištenje ribnjaka.
- rasadnici, voćni i lozni nasadi namijenjeni intenzivnoj proizvodnji u površini do 100 ha, ako su ograđeni ogradom koja sprječava prirodnu migraciju sve dlakave divljači;

- druge površine na kojima je aktom o proglašenju njihove namjene zabranjen lov;
- ograđeni prostori u kojima se umjetno uzgaja divljač;
- privatni posjedi, ako se na njima pričinjava šteta.

Član 32.

Lovnim površinama se ne smatraju naselja, groblja, javni putevi, plantažni voćnjaci i vinogradi, parkovi u naseljima, objekti za liječenje, odmor i rekreaciju, zračne luke, dvorišta industrijskih i drugih objekata, kao i drugi objekti utvrđeni posebnim propisima. Ograđeni prostori za umjetni uzgoj divljači se također, ne smatraju lovnom površinom.

Nelovne površine su u Zakonu o lovstvu Republike Srpske definisane u stavu 5 člana 22, i obuhvataju iste površine koje su nabrojane u članu 32 Zakona o lovstvu Federacije Bosne i

Hercegovine, osim što su precizirana „dvorišta seoskih domaćinstava, stambenih zgrada, fabričkih i industrijskih objekata“ i navedene „površine koje služe za vojne, naučne i nastavne potrebe“, ali zaštićena područja i objekti prirode nisu spomenuti.

U Zakonu o divljači i lovstvu Crne Gore (član 12) stoji da su nelovne površine „površine na kojima je zbog zaštite biodiverziteta trajno zabranjen lov na sve vrste divljači (zaštićena prirodna dobra ili pojedini njihovi djelovi i sl.); naselja i zaseoci; javni parkovi i groblja, površine svih javnih puteva, pruga i druge slične površine; objekti za liječenje, sport, turizam i rekreaciju; dvorišta seoskih domaćinstava i industrijskih i neindustrijskih objekata; površine koje služe za vojne, naučne i nastavne potrebe; ograđeni prostori u kojima nije dozvoljen pristup ili u kojima se divljač vještački uzgaja; vrtovi, višegodišnji zasadi i rasadi ograđeni ogradom koja ne dozvoljava prolaz zecu ili papkastoj divljači, kao i površine mora, morskog dobra i ribnjaka“.

U ovom zakonu je potrebno u nelovne površine uključiti i solane, a u zakone obje države i staništa od međunarodnog značaja za ptice - IBA područja, u kojima lov na sve vrste životinja treba biti potpuno zabranjen.

Interesantno je da u članu 7 Zakona o lovstvu FBiH stoji da je „zabranjen lov zaštićene divljači na zemljištima i vodama izvan lovišta“ što apsolutno nema smisla, jer bi lov zaštićene divljači trebao biti zabranjen na svim površinama.

Zabrana lova je u Federaciji Bosne i Hercegovine definisana u članu 14, koji kaže da je „zabranjeno loviti pernatu divljač kad sjedi na jajima i dok hrani mladunčad, uništavanje i prisvajanje mladunčadi, te uništavanje i oštećivanje legla, gnijezda i jaja divljači“. Na osnovu toga, obavezno je propisati period tokom kojeg je zabranjen lov na nezaštićenu divljač (14 vrsta iz tabele 3). Isto stoji u članu 14 Zakona o lovstvu RS, gdje je još konkretno navedeno da su sve te aktivnosti zabranjene za zaštićenu, ali i za nezaštićenu divljač. I tu je neophodno definisati period tokom kojeg je zabranjen lov na čak 30 nezaštićenih vrsta iz tabele 3.

Prema članu 41 Zakona o divljači i lovstvu Crne Gore „Zabranjeno je trovanje i hvatanje divljači i uništavanje njenih mladunaca, gnijezda, legla i jaja“. Trovanje je također zabranjeno članom 29 Zakona o lovstvu FBiH i članom 18 Zakona o lovstvu RS, koji zabranjuje trening i obuku lovačkih pasa na terenima koji su za to predviđeni tokom marta, aprila i maja (periodu migracije i gniježđenja). U Zakonu o divljači i lovstvu Crne Gore (član 59) taj period je duži,

od 1. marta do 30. juna tekuće godine, što je veoma pozitivno, za razliku od zakona FBiH, gdje period zabrane obuke pasa uopće nije propisan.

U članu 21 zakona FBiH i članu 14 zakona RS stoji da je „zabranjen lov ptica i sisara korisnih za poljoprivredu i šumarstvo“. Popis tih vrsta objavljen je u Pravilniku o vremenu lova lovostajem zaštićene divljači i popisu ptica i sisara koji se smatraju korisnim za poljoprivredu i šumarstvo iz 2008 (FBiH) i Naredbi o utvrđivanju ptica i sisara korisnih za poljoprivredu i šumarstvo iz 2010 (RS). Pravilnik o vremenu lova lovostajem zaštićene divljači i popis ptica i sisara koji se smatraju korisnim za poljoprivredu i šumarstvo obuvata 143 vrste ptica, od kojih 5 nikada nije registrovano na području Bosne i Hercegovine. U Naredbi o utvrđivanju ptica i sisara korisnih za poljoprivredu i šumarstvo navedene su 142 vrste ptica, od kojih čak 7 nikada nije registrovano u BiH.

Ova dva popisa se međusobno razlikuju u 7 vrsta ptica (tabela 10)

Tabela 10: Popis ptica značajnih za poljoprivredu i šumarstvo u Bosni i Hercegovini

	FBiH 2008	RS 2010
<i>Clamator glandarius</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Cuculus canorus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Caprimulgus europaeus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Apus melba</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Apus apus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Apus pallidus</i> Shelley, 1870	X	X
<i>Alcedo atthis</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Merops apiaster</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Coracias garrulus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Upupa epops</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Jynx torquilla</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Dendrocopos minor</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Dendrocopos medius</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Dendrocopos leucotos</i> Bechstein, 1803	X	
<i>Dendrocopos major</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Picooides tridactylus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Dryocopus martius</i> Linnaeus, 1758	X	
<i>Picus viridis</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Picus canus</i> J. F. Gmelin, 1788	X	X
<i>Lanius collurio</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Lanius excubitor</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Lanius minor</i> J. F. Gmelin, 1788	X	X
<i>Lanius senator</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Oriolus oriolus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Nucifraga caryocatactes</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Pyrrhocorax graculus</i> Linnaeus, 1766	X	X
<i>Panurus biarmicus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Melanocorypha calandra</i> Linnaeus, 1766	X	X
<i>Calandrella brachydactyla</i> Leisler, 1820	X	X
<i>Galerida cristata</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Alauda arvensis</i> Linnaeus, 1758	X	
<i>Lullula arborea</i> Linnaeus, 1758	X	X

<i>Eremophila alpestris</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Riparia riparia</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Ptyonoprogne rupestris</i> Scopoli, 1769	X	X
<i>Hirundo rustica</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Delichon urbicum</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Poecile lugubris</i> Temminck, 1820	X	X
<i>Poecile palustris</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Poecile montanus</i> C. V. Baldenstein, 1827	X	X
<i>Periparus ater</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Lophophanes cristatus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Parus major</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Cyanistes caeruleus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Remiz pendulinus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Aegithalos caudatus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Sitta europaea</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Sitta neumayer</i> Michahellis, 1830	X	X
<i>Tichodroma muraria</i> Linnaeus, 1766	X	X
<i>Certhia familiaris</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Certhia brachydactyla</i> C. L. Brehm, 1820	X	X
<i>Troglodytes troglodytes</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Cinclus cinclus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Regulus regulus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Regulus ignicapillus</i> Temminck, 1820	X	X
<i>Cettia cetti</i> Temminck, 1820	X	X
<i>Phylloscopus trochilus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Phylloscopus collybita</i> Vieillot, 1817	X	X
<i>Phylloscopus bonelli</i> Vieillot, 1819	X	X
<i>Phylloscopus sibilatrix</i> Bechstein, 1793	X	X
<i>Iduna pallida</i> Hemprich & Ehrenberg, 1833	X	X
<i>Hippolais olivetorum</i> Strickland, 1837	X	X
<i>Hippolais polyglotta</i> Vieillot, 1817	X	X
<i>Hippolais icterina</i> Vieillot, 1817	X	X
<i>Acrocephalus melanopogon</i> Temminck, 1823	X	X
<i>Acrocephalus paludicola</i> Vieillot, 1817	X	X
<i>Acrocephalus schoenobaenus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Acrocephalus scirpaceus</i> Hermann, 1804	X	X
<i>Acrocephalus palustris</i> Bechstein, 1798		X
<i>Acrocephalus arundinaceus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Locustella naevia</i> Boddaert, 1783	X	X
<i>Locustella fluviatilis</i> Wolf, 1820	X	X
<i>Locustella luscinioides</i> Savi, 1820	X	X
<i>Sylvia atricapilla</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Sylvia borin</i> Boddaert, 1783	X	X
<i>Sylvia nisoria</i> Bechstein, 1795	X	X
<i>Sylvia crassirostris</i> Cretzschmar 18	X	X
<i>Sylvia communis</i> Latham, 1787	X	X
<i>Sylvia curruca</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Sylvia cantillans</i> Pallas, 1764	X	X
<i>Sylvia melanocephala</i> J. F. Gmelin, 1789	X	X
<i>Muscicapa striata</i> Pallas, 1764	X	X
<i>Erithacus rubecula</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Luscinia megarhynchos</i> C. L. Brehm, 183	X	X
<i>Luscinia svecica</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Ficedula hypoleuca</i> Pallas, 1764	X	X
<i>Ficedula albicollis</i> Temminck, 1820	X	X
<i>Ficedula parva</i> Bechstein, 1792	X	X
<i>Phoenicurus ochruros</i> S. G. Gmelin, 1774	X	X
<i>Phoenicurus phoenicurus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Monticola saxatilis</i> Linnaeus, 1766	X	X
<i>Monticola solitarius</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Saxicola rubetra</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Saxicola rubicola</i> (Linnaeus, 1766)	X	X
<i>Oenanthe oenanthe</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Oenanthe hispanica</i> Linnaeus, 1758	X	X

<i>Turdus torquatus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Turdus merula</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Turdus pilaris</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Turdus iliacus</i> Linnaeus, 1766	X	X
<i>Turdus philomelos</i> C. L. Brehm, 183	X	X
<i>Turdus viscivorus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Pastor roseus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Sturnus vulgaris</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Prunella collaris</i> Scopoli, 1769	X	X
<i>Prunella modularis</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Motacilla flava</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Motacilla cinerea</i> Tunstall, 177	X	X
<i>Motacilla alba</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Anthus campestris</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Anthus pratensis</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Anthus trivialis</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Anthus cervinus</i> Pallas, 1811	X	X
<i>Anthus spinoletta</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Bombycilla garrulus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Calcarius lapponicus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Plectrophenax nivalis</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Emberiza citrinella</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Emberiza cirlus</i> Linnaeus, 1766	X	X
<i>Emberiza cia</i> Linnaeus, 1766	X	X
<i>Emberiza hortulana</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Emberiza melanocephala</i> Scopoli, 1769	X	X
<i>Emberiza schoeniclus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Emberiza calandra</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Fringilla coelebs</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Fringilla montifringilla</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Pyrrhula pyrrhula</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Chloris chloris</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Loxia curvirostra</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Acanthis flammea</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Spinus spinus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Carduelis carduelis</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Carduelis flavirostris</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Carduelis cannabina</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Serinus serinus</i> Linnaeus, 1766	X	X
<i>Coccothraustes coccothraustes</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Passer domesticus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Passer montanus</i> Linnaeus, 1758	X	X
<i>Montifringilla nivalis</i> Linnaeus, 1766	X	

NISU REGISTROVANE U BiH:

<i>Luscinia luscinia</i>	X	X
<i>Sylvia undata</i>	X	X
<i>Carduelis citrinella</i>	X	X
<i>Loxia pytyopsittacus</i>	X	X
<i>Pyrrhocorax pyrrhocorax</i>	X	X
<i>Loxia leucoptera</i>		X
<i>Sturnus unicolor</i>		X

U sva tri zakona (član 4 zakona Republike Srpske, član 14 zakona Federacije Bosne i Hercegovine, član 20 zakona Crne Gore) lovostaj je definisan kao "period u kome je zabranjeno loviti, progoniti ili uznemiravati divljač" Međutim, obzirom da je sezona lova na sve vrste ptica i u Bosni i Hercegovini i u Crnoj Gori veoma duga (tabela 8), i da većina tih vrsta dijele ista staništa, sasvim je sigurno da se lovom na jednu vrstu uznemiravaju i druge vrste, koje su u tom momentu obuhvaćene periodom lovostaja. Zbog toga lovnu sezonu na

sve vrste treba skratiti tako da ona ne smije početi ranije od 1. oktobra, a mora završiti do 15. januara, kako bi zakoni bili u skladu sa odredbama Ptičje direktive EU (2009/147/EC), čiji član 7. navodi da je „ptice selice zabranjeno ubijati tokom njihovog perioda razmnožavanja ili povratka sa zimovališta“.

Također, uznemiravanje jedne vrste divljači prilikom lova druge može se smatrati neetičnim ponašanjem i uznemiravanjem divljači, koje je zabranjeno članom 52 zakona Federacije Bosne i Hercegovine, članom 66 zakona Republike Srpske i članom 57 zakona Crne Gore. Obzirom da se i ova tri člana znatno međusobno razlikuju, a i da su u njima spomenute neke radnje koje su već ranije zabranjene u nekim drugim članovima (kao što je slučaj sa trovanjem u zakonu FBiH) citirat ćemo ih u cijelosti:

Zakon o lovstvu Federacije Bosne i Hercegovine

Član 52.

Korisnici lovišta dužni su pri lovljenju i upotrebi divljači spriječiti neetična ponašanja u lovištu, uznemiravanje divljači u njenom staništu (naročito sa psima u vrijeme reprodukcije), otrovima, omamljujućim sredstvima i sl., čime se obezbjeđuje sprovođenje međunarodnih konvencija o zaštiti divljači i ptica.

Zakon o lovstvu Republike Srpske

Član 66.

Korisnik lovišta obavezan je svoju djelatnost obavljati i unapređuje uz primjenu savremenih dostignuća lovačke struke i nauke, etičkog ponašanja i kadrovskog unapređivanja u oblasti lovstva.

Zakon o divljači i lovstvu Crne Gore

Član 57.

Divljač se lovi, u skladu sa ovim zakonom, odgovarajućim lovačkim oružjem i municijom, fotokamerom i sl. sredstvima, na način zasnovan na načelima lovačke etike, koji ne smije ugrožavati život i zdravlje ljudi, a divljač pretjerano uznemiravati ili izlagati nepotrebnom mučenju, kao i prouzrokovati štete vlasnicima odnosno korisnicima zemljišta.

I članovi u kojima je pobrojano u kojim slučajevima, na koji način i kada je zabranjeno loviti divljač se znatno razlikuju u nekim stavkama:

Zakon o lovstvu Federacije Bosne i Hercegovine

Član 57.

Divljač je zabranjeno uznemirivati i loviti:

- 1) u vrijeme kada je na prostoru na kome je divljač ugrožena poplavom, snijegom, požarom, poledicom i prirodnim nesrećama;
 - 2) otrovom, zamkama, gvoždima, klopnama i omamljujućim sredstvima, a ptice pomoću lijepaka i mreža ili drugih sredstava za masovno uništavanje;
 - 3) gađanjem iz motornih vozila, gaženjem motornim vozilima i gađanjem iz motornih čamaca;
 - 4) upotrebom reflektora (farova), gramofona, magnetofona, audio aparata i sličnim napravama, živih i umjetnih mamaca- vabila ili pomoću naprava koje djeluju na principu infra-crvenih zraka;
 - 5) vojničkim oružjem, vojničkom municijom, sportskim malokalibarskim i poluautomatskim lovačkim oružjem sa više od pet metaka;
 - 6) hrtovima i nerasnim psima,
 - 7) papkastu lovostajem zaštićenu divljač pomoću pasa;
 - 8) medvjeda pogonom i prigonom;
 - 9) pticama grabljivicama i zvijerima;
 - 10) upotrebom luka i strijele osim lova na visoku divljač u ograničenim lovištima do 1000 ha;
 - 11) u noćima bez mjesečine (u noćnom lovu), i bez izgrađenih objekata za lov;
 - 12) divljač sačmom na udaljenosti 200 m od naselja i puškom kuglaricom na udaljenosti od 500 m od naselja.
- ...Zabranjen je lov divljači u plantažnim voćnjacima i vinogradima, rasadnicima i drugim šumskim i poljoprivrednim površinama koje su ograđene ogradom kroz koju dlakava divljač ne može prolaziti, na površinama koje se koriste za vojne poligone i komunalne potrebe, kao i drugim površinama i objektima kada je to utvrđeno posebnim propisima.

Zakon o lovstvu Republike Srpske

Član 16.

(1) Divljač je zabranjeno uznemirivati i loviti:

- a) ako je ugrožena požarom, poplavom, snježnim nanosima, poledicom i drugim elementarnim nepogodama,
- b) upotrebom reflektora, farova, baklji i drugih svjetlosnih izvora, ogledala, gramofona, magnetofona, vještačkih i živih mamaca i omamljujućih sredstava,
- v) hrtovima, poluhrtovima, nerasnim i neobučanim psima,
- g) gananjem iz motornih vozila i drugih sredstava na motorni pogon, kao i gaženjem motornim vozilima,
- d) poluautomatskom lovačkom puškom sa više od dva metka, poluautomatskim lovačkim karabinom, vojničkim oružjem i vojničkom municijom,
- d) otrovom, omčama, zamkama, klopnama, gvoždnima, mrežama, električnim uređajima ili drugim sredstvima za masovno hvatanje, odnosno uništavanje,
- e) papkastu lovostajem zaštićenu divljač i medvjeda puškom sačmaricom, pomoću pasa, pogonom i prigonom i grupnim lovom, izuzev divljih svinja,
- ž) u vrijeme lovostaja, nelovnim danima, u toku bremenitosti i odgoja mladunčadi i
- z) na udaljenosti manjoj od 200 metara od naselja ili objekata za stanovanje.

Zakon o divljači i lovstvu Crne Gore

Član 66

Divljač je zabranjeno loviti:

- 1) načinima i sredstvima kojima se ona masovno uništava (pucanjem sa sačmom u jato ptica i sl.);
- 2) ako je ugrožena požarom, poplavom, snježnim nanosima, poledicom i drugim elementarnim nepogodama;
- 3) upotrebom reflektora (farova), baklji i drugih svjetlosnih izvora, ogledala, korišćenjem zvučnih mamaca, vještačkih i živih mamaca i omamljujućih sredstava;
- 4) hrtovima, poluhrtovima, nerasnim i neobučanim psima;
- 5) gađanjem iz motornih vozila, motornih čamaca i drugih prevoznih sredstava na motorni pogon, kao i gaženjem motornim vozilima;
- 6) poluautomatskom lovačkom puškom i poluautomatskim lovačkim karabinom sa više od dva metka, vojničkim, streljačkim i prepravljenim (prilagođenim) oružjem; vojničkom i streljačkom municijom, kao i oružjem i municijom manjeg kalibra od propisanog;
- 7) optičkim nišanima za noćni lov s mogućnošću elektronskog povećavanja ili pretvaranja slike, eksplozivom, istjerivanjem plinom ili dimom i svim vrstama hladnog oružja;
- 8) otrovom, omčama, zamkama, klopnama, gvoždima, mrežama, električnim uređajima ili drugim sredstvima za masovno hvatanje, odnosno uništavanje;
- 9) krupnu divljač, osim divlje svinje, puškom sačmaricom bez breneka, pomoću psa i skupnim lovom;
- 10) van njene lovne sezone ili nelovnim danima u toku lovne sezone, ako ovim zakonom nije drukčije određeno;
- 11) na nelovnim površinama, ako ovim zakonom nije drukčije određeno;
- 12) u kontaktnoj zoni sa nacionalnim parkom, u skladu sa lovnom osnovom;
- 13) na udaljenosti manjoj od 200 metara od naselja ili objekata za stanovanje;
- 14) na udaljenosti manjoj od 100 metara od industrijskih objekata, željezničkih pruga i javnih puteva;
- 15) na udaljenosti manjoj od 100 metara od međudržavne granice,
- 16) na udaljenosti manjoj od 300 metara od aerodroma i vojnih objekata;
- 17) prije donošenja godišnjeg lovnog plana;
- 18) u periodu visoke gravidnosti divljači i dok ženke vode mlade;
- 19) lovačkim psima noću;
- 20) ako sniježni pokrivač smrzne i divljač propada, odnosno ako sniježni pokrivač u šumi dostigne visinu iznad 30 cm;
- 21) gađanjem-pucanjem u gnijezda;
- 22) u drugim slučajevima suprotnim ovom zakonu.

Kao što se vidi, u zakonu Crne Gore je precizirano da je zabranjeno pucanje sačmom u jata ptica i pucanje u gnijezda, što je veoma značajno. Prema Ptičijoj direktivi, zabranjeni su „načini, sredstva i metode širokog i neselektivnog lova, ubijanja i hvatanja ptica“, što je ispoštovano u sva tri zakona.

U skladu sa Direktivom Vijeća o zaštiti prirodnih staništa divljih životinjskih i biljnih vrsta (Habitatnom direktivom), 92/43/EEC, u čijem članu 12 stoji da su zabranjeni „...svi oblici namjernog hvatanja ili ubijanja primjeraka tih vrsta u divljini; namjerno uznemiravanje tih vrsta, posebno u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih, hibernacije i migracija; namjerno uništavanje ili uzimanje jaja iz divljine; oštećivanje ili uništavanje mjesta za razmnožavanje ili odmor“, i članom 6 Konvencije o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska konvencija) , u kojem stoji da je zabranjeno “namjerno uznemiravanje divlje faune, posebno u vrijeme razmnožavanja, podizanja mladih i zimovanja“, član 28 Zakona Federacije Bosne i Hercegovine zabranjuje „žetvu i košenje poljoprivrednim strojevima koji nemaju ugrađene uređaje za plašenje i istjerivanje divljači; paljenje korova, strnjika, trstika, trave i drugih rastinja u lovištima; oblaganje otvorenih kanala, akumulacija, jezera i obala vodotoka plastičnim i drugim materijalima na način na koji bi ugrožavao divljač; upotrebu hemijskih preparata na način i u količini koji ugrožavaju zdravlje i opstanak divljači i odlaganje otpada, smeća ili nečistih tvari u prostoru lovišta“. U Zakonu Crne Gore je usklađivanje sa Habitatnom direktivom još bolje izvedeno, pa se u članu 74 navodi da se „kod planiranja sječe stabala u godišnjem izvođačkom projektu moraju poštovati godišnji životni ritam divljači i životni zahtjevi divljači i, u skladu sa tim, intervenisati u šumi kako bi što manje remetili ritam i zahtjeve divljači; su u šumi zabranjeni radovi koji bi remetili ili sprječavali nesmetano izvođenje reprodukcije, čije faze su parenje, polaganje, izlijeganje i uzgoj mladunaca; zabranjuje se građenje šumskih puteva i vlaka preko rastinja, gnjezdilišta, područja brloga, zimovališta i pasišta divljači kao i ostavljanje grana nakon sječe i oštećivanje lokvi, bara, izvora i travom prekrivenih površina u šumi, a navodi se i da je u osnovama za gazdovanje šumama obavezno predvidjeti mjere kojima se čuva plodonosno, bujno i šuplje drveće kao i određeni procenat odumrlog suvog drveća različitih stepena debljine“, koje predstavlja stanište za ptice i druge vrste životinja.

Nadalje, u članu 75 je definisana zaštita poljoprivrednih ekosistema, gdje stoji da “se fitosanitarna sredstva za zaštitu poljoprivrednih kultura smiju koristiti na način koji najmanje ugrožava divljač“, a zabranjena je i “sječa, paljenje i drugi oblici uništavanja živih ograda, šiblja, grmova i zaraslih suvih površina na pašnjacima, travnjacima i poljima u vremenu gniježđenja ptica i izlijeganja mladunaca od 1. februara do 1. avgusta kalendarske godine“.

Međutim, Zakon o lovstvu Republike Srpske nije usklađen sa Habitatnom direktivom, i ne navodi niti jednu od gorespomenutih zabrana.

U dijelu u kojem je diskutovano o vrstama divljači, jasno je vidljivo da su oba zakona o lovstvu Bosne i Hercegovine neusklađena sa Ptičijom direktivom, koja prepoznaje da su vrste divljih ptica prirodno nastanjene na teritoriji EU većinom ptice selice, a takve ptice čine zajedničku baštinu, te njihova efikasna zaštita predstavlja tipični prekogranični problem zaštite sredine koji zahtijeva sveukupnu odgovornost.

Kada se obrati pažnja na to koliko vrsta u Bosni i Hercegovini se smatraju nezaštićenom divljači (od kojih su neke navedene u dodatku 1 Ptičije direktive kao vrste koje trebaju biti „subjekti posebnih mjera očuvanja koje se tiču njihovih staništa u svrhu osiguravanja njihovog opstanka i reprodukcije u njihovom području distribucije“, i koje pripadaju u neku od sljedećih kategorija: vrste koje su u opasnosti od izumiranja; vrste ugrožene specifičnim promjenama u njihovom staništu; vrste koje se smatraju rijetkima zbog male populacije ili ograničene lokalne distribucije, ili druge vrste koje zahtijevaju posebnu pažnju zbog posebne prirode njihovog staništa), koliko su lovne sezone duge, jasno je da se Ptičija direktiva ne poštuje, ili se barem ne poštuje dovoljno.

Na listi divljači u Bosni i Hercegovini i Crnoj Gori se nalazi i veliki broj selica, pa je neophodno preduzeti mjere zaštite za takve vrste ptica, kao što predviđa Ptičija direktiva i Konvencija o zaštiti evropskih divljih vrsta i prirodnih staništa (Bernska konvencija) u kojoj stoji da se potpisnice obavezuju „obratiti posebnu pažnju na zaštitu područja koja su važna migratornim vrstama navedenim u dodacima II i III, a koja su primjereno smještena u odnosu na selidbene puteve, kao zimovališta, odmorišta, hranilišta, područja za razmnožavanje i područja za mitarenje“.

U članu 7 Ptičije direktive stoji da je važno da se „vrste na koje se lov odnosi ne love tokom sezone parenja ili tokom bilo koje druge reproduktivne faze“ a migratorne vrste „ne love za vrijeme perioda svoje reprodukcije ili za vrijeme povratka na njihovo tlo“. Zbog toga je neophodno skratiti lovnu sezonu, koja obuhvata i period povratka selica sa zimovališta, čime se znatno negativno utiče ne samo na balkanske, nego i na cjelokupne evropske populacije ovih vrsta.

Bosna i Hercegovina i Crna Gora su ratifikovale Konvenciju o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja (Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals - CMS), poznatiju pod nazivom Bonnska konvencija, čime su se obavezale na zaštitu migratornih vrsta ptica, što ponovo predstavlja problem kada se uzme u obzir ogroman broj lovnih vrsta u Bosni i Hercegovini i duge lovne sezone u obje države. U nastavku se nalazi tabela statusima vrsta navedenih kao divljač u zakonima FBiH, RS i CG, i njihovim statusima prema IUCN-u, Ptičijoj direktivi, Bernskoj i Bonnskoj konvenciji.

Tabela 11: Statusi vrsta označenih kao divljač u donaćem zakonodavstvu prema međunarodnim standardima

	FBiH 2006	RS 2009	CG 2008	Bird	IUCN	Bern	Bonn
<i>Anser fabalis</i> Latham, 1787	L	X		2a		III	II
<i>Anser albifrons</i> Scopoli, 1769	L	Z		1, 2b, 3b		III	II
<i>Anser anser</i> Linnaeus, 1758	L	L	L	2a, 3b		III	II
<i>Cygnus olor</i> J. F. Gmelin, 1789	Z	Z		2b		III	II
<i>Cygnus cygnus</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1		III	II
<i>Tadorna ferruginea</i> Pallas, 1764	L	X		1		III	II
<i>Tadorna tadorna</i> Linnaeus, 1758	L	X				III	II
<i>Anas strepera</i> Linnaeus, 1758	L	X	L	2a		III	II
<i>Anas penelope</i> Linnaeus, 1758		X	L	2a, 3b		III	II
<i>Anas platyrhynchos</i> Linnaeus, 1758	L	L	L	2a, 3a		III	II
<i>Anas clypeata</i> Linnaeus, 1758	L	X		2a, 3b		III	II
<i>Anas acuta</i> Linnaeus, 1758	L	X		2a, 3b		III	II
<i>Anas querquedula</i> Linnaeus, 1758		X		2a		III	II
<i>Anas crecca</i> Linnaeus, 1758	L	L	L	2a, 3b		III	II
<i>Marmaronetta angustirostris</i> Mén., 1832		X		1	VU	III	I; II
<i>Netta rufina</i> Pallas, 1773	L			2b		III	II
<i>Aythya ferina</i> Linnaeus, 1758	L	X	L	2a, 3b		III	II
<i>Aythya nyroca</i> Gldenstdt, 1770		X		1		III	I; II
<i>Aythya fuligula</i> Linnaeus, 1758	L	X	L	2a, 3b		III	II
<i>Melanitta nigra</i> Linnaeus, 1758				2b, 3b		III	II
<i>Clangula hyemalis</i> Linnaeus, 1758				2b		III	II
<i>Bucephala clangula</i> Linnaeus, 1758		X		2b		III	II
<i>Mergellus albellus</i> Linnaeus, 1758	L	X		1		III	II
<i>Mergus merganser</i> Linnaeus, 1758	L	X		2b		III	II
<i>Mergus serrator</i> Linnaeus, 1758	L	X		2b		III	II
<i>Alectoris graeca</i> Meisner, 1804	L	L	L	1, 2a			
<i>Perdix perdix</i> Linnaeus, 1758	L	L		1, 2a, 3a		III	
<i>Coturnix coturnix</i> Linnaeus, 1758	L	L	L	2b		III	II*
<i>Phasianus colchicus</i> Linnaeus, 1758	L	L	L	2a, 3a		III	
<i>Tetrao urogallus</i> Linnaeus, 1758	♀Z, ♂L	♀Z, ♂L	Z	1, 2b, 3b			
<i>Tetrao tetrix</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1, 2b, 3b			
<i>Gavia arctica</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1		II	II*
<i>Gavia immer</i> Brnnich, 1764		Z		1		II	II*
<i>Tachybaptus ruficollis</i> Pallas, 1764	Z	Z				II	
<i>Podiceps auritus</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1		II	II
<i>Podiceps grisegena</i> Boddaert, 1783	Z	Z				II	II*
<i>Podiceps cristatus</i> Linnaeus, 1758	Z	Z				II	
<i>Podiceps nigricollis</i> C. L. Brehm, 1831	Z	Z				II*	
<i>Ciconia nigra</i> Linnaeus, 1758	Z	Z				III	II
<i>Ciconia ciconia</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1		III	II
<i>Phalacrocorax carbo</i> Linnaeus, 1758	Z	Z				III	
<i>Phalacrocorax aristotelis</i> Linnaeus, 1761	Z	X		1		III	
<i>Phalacrocorax pygmaeus</i> Pallas, 1773	Z	X		1	NT	III	II
<i>Pelecanus onocrotalus</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1		III	I, II*
<i>Pelecanus crispus</i> Bruch, 1832	Z	Z		1	VU	III	I, II
<i>Botaurus stellaris</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1		III	II*
<i>Ixobrychus minutus</i> Linnaeus, 1766	Z	Z		1		III	II*
<i>Ardea cinerea</i> Linnaeus, 1758	X	X				III	
<i>Ardea purpurea</i> Linnaeus, 1766	Z	Z		1		III	II*
<i>Ardea alba</i> Linnaeus, 1758		Z		1		III	II*
<i>Egretta garzetta</i> Linnaeus, 1766	Z			1		III	
<i>Ardeola ralloides</i> Scopoli, 1769	Z	Z		1		III	
<i>Nycticorax nycticorax</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1		III	
<i>Plegadis falcinellus</i> Linnaeus, 1766	X	Z		1		III	II
<i>Platalea leucorodia</i> Linnaeus, 1758	X	Z		1		III	II
<i>Pandion haliaetus</i> Linnaeus, 1758	Z			1		III	II
<i>Gypaetus barbatus</i> Linnaeus, 1758	Z	X		1		III	II

<i>Neophron percnopterus</i> Linnaeus, 1758	Z	X		1		III	II
<i>Pernis apivorus</i> Linnaeus, 1758		Z		1		III	II
<i>Aegypius monachus</i> Linnaeus, 1766	Z	Z		1	NT	III	II
<i>Gyps fulvus</i> Hablizl, 1783	Z	Z		1		III	II
<i>Circaetus gallicus</i> J. F. Gmelin, 1788		Z		1		III	II
<i>Clanga pomarina</i> C. L. Brehm, 1831	Z	Z		1		III	II
<i>Clanga clanga</i> Pallas, 1811		Z		1	VU	III	I; II
<i>Hieraaetus pennata</i> J. V. Gmelin, 1788		Z				III	II
<i>Aquila heliaca</i> Savigny, 1809		Z		1	VU	III	I; II
<i>Aquila chrysaetos</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1		III	II
<i>Aquila fasciata</i> Vieillot, 1822		Z		1		III	II
<i>Circus aeruginosus</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1		III	II
<i>Circus cyaneus</i> Linnaeus, 1766		Z		1		III	II
<i>Circus macrourus</i> S. G. Gmelin, 1770	Z	Z		1	NT	III	II
<i>Circus pygargus</i> Linnaeus, 1758	Z			1		III	II
<i>Accipiter brevipes</i> Severtsov, 1850		X		1		III	II
<i>Accipiter nisus</i> Linnaeus, 1758	Z	X		1		III	II
<i>Accipiter gentilis</i> Linnaeus, 1758	Z	X		1		III	II
<i>Milvus milvus</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1		III	II
<i>Milvus migrans</i> Boddaert, 1783	Z	Z		1		III	II
<i>Haliaeetus albicilla</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1	NT	III	I; II
<i>Buteo lagopus</i> Pontoppidan, 1763	Z	Z				III	II
<i>Buteo buteo</i> Linnaeus, 1758	Z	Z				III	II
<i>Buteo rufinus</i> Cretzschmar, 1827		Z		1		III	II
<i>Otis tarda</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1	VU	III	I*; II
<i>Tetrax tetrax</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1	NT	III	II
<i>Crex crex</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1	NT	III	II
<i>Rallus aquaticus</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		2b		III	
<i>Porzana parva</i> Scopoli, 1769		Z		1		III	II*
<i>Porzana pusilla</i> Pallas, 1776	Z	Z		1		III	II*
<i>Porzana porzana</i> Linnaeus, 1766	Z	Z		1		III	II
<i>Gallinula chloropus</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		2b		III	
<i>Fulica atra</i> Linnaeus, 1758	L	L	L	2a, 3b		III	II*
<i>Grus grus</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1		III	II
<i>Vanellus vanellus</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		2b		III	II
<i>Actitis hypoleucos</i> Linnaeus, 1758		Z				III	II
<i>Tringa ochropus</i> Linnaeus, 1758	L	Z				III	II
<i>Tringa erythropus</i> Pallas, 1764		Z		2b		III	II
<i>Tringa nebularia</i> Gunnerus, 1767		Z		2b		III	II
<i>Tringa stagnatilis</i> Bechstein, 1863		Z				III	II
<i>Tringa glareola</i> Linnaeus, 1758		Z		1		III	II
<i>Tringa totanus</i> Linnaeus, 1758	L	Z		2b		III	II
<i>Limosa limosa</i> Linnaeus, 1758	L	Z		2b		III	II
<i>Limosa lapponica</i> Linnaeus, 1758	L	Z		1, 2b			
<i>Calidris minuta</i> Leisler, 1812		Z				III	II
<i>Calidris temminckii</i> Leisler, 1812		Z				III	II
<i>Calidris alpina</i> Linnaeus, 1758		Z		1		III	II
<i>Calidris ferruginea</i> Pontoppidan, 1763		Z				III	II
<i>Lymnocyptes minimus</i> Brünnich, 1764	L	L		2a, 3b		III	II
<i>Gallinago media</i> Latham, 1787	L	L		1	NT	III	II
<i>Gallinago gallinago</i> Linnaeus, 1758	L	L	L	2a, 3b		III	II
<i>Scolopax rusticola</i> Linnaeus, 1758	L	L	L	2a, 3b		III	II
<i>Chroicocephalus ridibundus</i> L., 1766	Z	Z		2b		III	
<i>Hydrocoloeus minutus</i> Pallas, 1766	Z	Z		1		III	
<i>Ichthyaetus melanocephalus</i> Tem., 1820	Z	Z		1		III	II
<i>Larus canus</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		2b		III	
<i>Larus michahellis</i> Neumann, 1840	Z	Z		2b			
<i>Larus fuscus</i> Linnaeus, 1758		Z		2b			
<i>Sternula albifrons</i> Pallas, 1764	Z	X		1		III	II
<i>Gelochelidon nilotica</i> J. F. Gmelin, 1789		Z		1		III	II*
<i>Hydroprogne caspia</i> Lepechin, 1770		Z		1		III	II
<i>Chlidonias niger</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1		III	II*
<i>Chlidonias hybrida</i> Pallas, 1811		Z		1		III	
<i>Sterna hirundo</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1		III	II*

<i>Thalasseus sandvicensis</i> Latham, 1787		Z		1		III	II*
<i>Stercorarius pomarinus</i> Temmnick, 1815	Z	Z				III	
<i>Stercorarius parasiticus</i> Linnaeus, 1758	Z	Z				III	
<i>Stercorarius longicaudus</i> Vieillot, 1819		Z				III	
<i>Columba livia</i> J. F. Gmelin, 1789	L	L	L	2a		III	
<i>Columba oenas</i> Linnaeus, 1758	X	X		2b		III	
<i>Columba palumbus</i> Linnaeus, 1758	X	X	L	1, 2a, 3a			
<i>Streptopelia turtur</i> Linnaeus, 1758	L	L	L	2b		III	II*
<i>Streptopelia decaocto</i> Frivaldszky, 1838	X	L	L	2b		III	
<i>Tyto alba</i> Scopoli, 1769	Z	Z				III	
<i>Otus scops</i> Linnaeus, 1758		Z				III	
<i>Bubo bubo</i> Linnaeus, 1758	Z	Z		1		III	
<i>Glucidium passerinum</i> Linnaeus, 1758		Z		1		III	
<i>Athene noctua</i> Scopoli, 1769	Z	Z				III	
<i>Strix aluco</i> Linnaeus, 1758	Z	Z				III	
<i>Strix uralensis</i> Pallas, 1771		Z		1		III	
<i>Asio otus</i> Linnaeus, 1758	Z	Z				III	
<i>Asio flammeus</i> Pontoppidan, 1763		Z		1		III	
<i>Aegolius funereus</i> Linnaeus, 1758		Z		1		III	
<i>Falco naumanni</i> Fleischer, 1818	X	Z		1	VU	III	I; II
<i>Falco tinnunculus</i> Linnaeus, 1758	X	Z				III	II
<i>Falco vespertinus</i> Linnaeus, 1766	X	Z		1		III	II
<i>Falco columbarius</i> Linnaeus, 1758	X	Z		1		III	II
<i>Falco subbuteo</i> Linnaeus, 1758	X	Z				III	II
<i>Falco biarmicus</i> Temmnick, 1825	X	Z		1		III	II
<i>Falco cherrug</i> J. E. Gray, 1834	X	Z		1	EN	III	II
<i>Falco peregrinus</i> Tunstall, 1771	X	Z		1		III	II
<i>Garrulus glandarius</i> Linnaeus, 1758	X	X	X	2b			
<i>Pica pica</i> Linnaeus, 1758	X	X	X	2b			
<i>Nucifraga caryocatactes</i> Linnaeus, 1758	X	X				III	
<i>Pyrrhocorax graculus</i> Linnaeus, 1766	Z	Z				III	
<i>Corvus monedula</i> Linnaeus, 1758	X	X		2b			
<i>Corvus frugilegus</i> Linnaeus, 1758	X	X		2b			
<i>Corvus corax</i> Linnaeus, 1758	X?	X?				III	

LEGENDA:

FBIH, RS, CG: X – lovna divljač, L – lovostajem zaštićena divljač, Z – trajno zaštićena divljač

Bird: 1 – vrste za koje je potrebno obezbijediti posebne mjere zaštite, 2a – vrste koje mogu biti lovna divljač na cijelom području Evrope, 2b – vrste koje mogu biti lovna divljač samo u određenim državama zbog različite brojnosti i rasprostranjenja, 3a – vrste na koje se zaštita ne odnosi na površini cijele Evrope, u slučajevima legalnog lova, 3b - vrste na koje se zaštita ne odnosi pojednim državama, u slučajevima legalnog lova

IUCN: NT – blizu ugroženosti, VU – ranjiva vrsta, EN – ugrožena vrsta

Bern: II – strogo zaštićene vrste, III – zaštićene vrste

Bonn: I – ugrožene migratorne vrste, II - migratorne vrste koje imaju nepovoljan status zaštite

ZAKLJUČCI

Crna Gora je značajno popravila svoje zakone od 2008. EuroNatur i CZIP su ukazali na ogromni uticaj lova duž obale, ubijanje rijetkih ptica i krivolov u većem broju studija i dokumenata. To je bio i razlog skraćanja lovne sezone 2009. godine. Nažalost, bez konsultacija sa stručnom javnošću, već nakon godinu dana od donošenja ovog, Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva Crne Gore donijelo je Pravilnik o izmjeni i dopuni Pravilnika o lovnim sezonama sa značajno dužim lovnim sezonama od prvobitnog zakonskog rješenja. Lovna sezona produžena je na proljećnu migraciju, što nije u skladu sa Ptičijom direktivom EU. Centar za zaštitu i proučavanje ptica pokrenuo je inicijativu da se revidiraju postojeća rješenja koje nudi ovaj pravilnik koji treba da se usaglasi sa evropskim preporukama.

U Federaciji Bosne i Hercegovine trenutno se radi na izmjeni i dopuni važećeg Zakona o lovstvu, za koji je Ornitološko društvo „Naše ptice“ već dostavilo svoje komentare i prijedloge.

LITERATURA

- Direktiva za očuvanje divljih ptica - Council Directive on the conservation of wild birds 2009/147/EC
- Konvencija o zaštiti evropskih divljih životinja i njihovih staništa - Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats)
- Konvencija o zaštiti migratornih vrsta divljih životinja - Convention on the Conservation of Migratory Species of Wild Animals
- Naredba o vremenu lova lovostajem zaštićene divljači, Službeni glasnik Republike Srpske, broj 3, 2010
- Pravilnik o izmjeni i dopuni pravilnika o lovnim sezonama, Službeni list Crne Gore, br. 60 /10
- Pravilnik o vremenu lova lovostajem zaštićene divljači i popis ptica i sisara koji se smatraju korisnim za poljoprivredu i šumarstvo, Službene novine Federacije BiH 1/08
- Schneider-Jacoby M., Spangenberg A. (2009): Bird Hunting Along the Adriatic Flyway – an Assessment of Bird Hunting in Albania, Bosnia and Herzegovina, Croatia, Montenegro, Slovenia and Serbia
- Schneider-Jacoby, M. (2003): Lack of Ferruginous Duck protection in Croatia - A reason for the decline in Central Europe? In: Petkov N., B. Hughes & U. Gallo-Orsi (editors). Ferruginous Duck from Research to Conservation, Conservation Series No 6 BirdLife International – BSPB – TWSG, Sofia: 44 - 53.
- Sporazum o zaštiti afričko-evroazijskih migratornih ptica močvarica (Agreement on the Conservation of African-Eurasian Migratory Waterbirds - AEWA)
- Ulcinjska deklaracija - The Ulcinj Declaration - An International Statement on the Protection of Migratory Birds along the Adriatic Flyway
- Zakon o divljači i lovstvu Crne Gore, Službeni list Crne Gore, broj 01-378/7
- Zakon o lovstvu Federacije Bosne i Hercegovine, Službene novine Federacije BiH, broj 4/06
- Zakon o lovstvu Republike Srpske, Službeni glasnik Republike Srpske, broj 60/2009.